

РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ
Министерство на финансите

ФОНДОВЕТЕ НА ЕС В БЪЛГАРИЯ

Оценка на макроикономическите ефекти
от изпълнението на програмите,
съфинансирани със средства от ЕС

септември 2019 г.

СЪДЪРЖАНИЕ

Въведение	5
1. Оценка на въздействието на Споразумението за партньорство за периода 2014–2018 г.	6
1.1 БВП, цени и външен сектор	9
1.2 Пазар на труда, производителност и доходи	11
1.3 Фискална позиция	12
2. Оценка на въздействието от изпълнението на оперативните програми за периода 2014–2018 г.	13
2.1 Оперативна програма „Транспорт и транспортна инфраструктура“	14
2.2 Оперативна програма „Околна среда“	16
2.3 Оперативна програма „Региони в растеж“	18
2.4 Оперативна програма „Наука и образование за интелигентен растеж“	20
2.5 Оперативна програма „Иновации и конкурентоспособност“	22
2.6 Оперативна програма „Развитие на човешките ресурси“	24
2.7 Оперативна програма „Добро управление“	26
2.8 Оперативна програма „Инициатива за малки и средни предприятия“	28
2.9 Програма за развитие на селските райони	29
2.10 Програма за морско дело и рибарство	32
Приложение 1	
ЕФЕКТИ ПО ПРИОРИТЕТНИ ОСИ НА ПРОГРАМНИТЕ ДОКУМЕНТИ ЗА ПЕРИОДА 2014–2018 г.	34
Оперативна програма „Транспорт и транспортна инфраструктура“	34
Оперативна програма „Околна среда“	34
Оперативна програма „Региони в растеж“	35
Оперативна програма „Наука и образование за интелигентен растеж“	35
Оперативна програма „Иновации и конкурентоспособност“	36
Оперативна програма „Развитие на човешките ресурси“	36
Оперативна програма „Добро управление“	37
Оперативна програма „Инициатива за малки и средни предприятия“	37
Програма за развитие на селските райони	38
Програма за морско дело и рибарство	39

СПИСЪК НА ИЗПОЛЗВАНИТЕ СЪКРАЩЕНИЯ

БВП	брутен вътрешен продукт
БНБ	Българска народна банка
ДМА	дълготрайни материални активи
ДФЗ	държавен фонд „Земеделие“
ЕЗФРСР	Европейски земеделски фонд за развитие на селските райони
ЕК	Европейска комисия
екв. ж.	еквивалентни жители
ЕС	Европейски съюз
ЕСИФ	Европейски структурни и инвестиционни фондове
ЕФРР	Европейски фонд за регионално развитие
ЕФР	Европейски фонд за рибарство
ИСУН	информационна система за управление и наблюдение на средствата от ЕС в България 2020
МСП	малки и средни предприятия
МФ	Министерство на финансите
НСИ	Национален статистически институт
ОП	Оперативна програма
ОПДУ	Оперативна програма „Добро управление“
ОПИК	Оперативна програма „Иновации и конкурентоспособност“
ОПМСП	Оперативна програма „Инициатива за малки и средни предприятия“
ОПНОИР	Оперативна програма „Наука и образование за интелигентен растеж“
ОПОС	Оперативна програма „Околна среда“
ОПРР	Оперативна програма „Региони в растеж“
ОПРЧР	Оперативна програма „Развитие на човешките ресурси“
ОПТТИ	Оперативна програма „Транспорт и транспортна инфраструктура“
ОПОР	Обща политика в областта на рибарството
п.п.	процентни пункта
ПМДР	Програма за морско дело и рибарство
ПРСР	Програма за развитие на селските райони
УО	Управляващ орган
ХИПЦ	хармонизиран индекс на потребителските цени

Въведение

След официалното си присъединяване към Европейския съюз (ЕС) на 1 януари 2007 г. България получи достъп до значителен по размер финансов ресурс по линия на Структурните и Кохезионния фондове и инструментите в областта на селското стопанство и рибарството. Страната имаше възможност да използва тези средства за преодоляване на значителното си изоставане по отношение на общо икономическо развитие, състояние на инфраструктурата и жизнен стандарт. Помощта от ЕС придоби особена важност в периода на икономическа криза, рефлектираща в силно ограничени публични и частни инвестиции, когато еврофондовете бяха основен източник за реализиране на инвестиции в икономиката, както и за създаване и запазване на работни места.

Основната цел на настоящия доклад е да направи оценка на макроикономическите ефекти от инструментите на ЕС в България. Документът включва оценка на Министерството на финансите – разработена с инструмента СИБИЛА 2.0 – за въздействието от усвоените до средата на 2019 г. средства по линия на Европейските структурни и инвестиционни фондове (ЕСИФ) през програмния период 2014–2020 г., като ефектите са декомпозирани и по отделни оперативни програми. В приложението са представени оценките на модела СИБИЛА 2.0 за генерираните ефекти на ниво приоритетна ос по всички оперативни програми.

Оценката на въздействието включва краткосрочни ефекти към средата на 2019 г. от реалното изпълнение на програмите. Трябва специално да се отбележи, че доколкото тя е направена с данни за реално разплатените средства по програмите към средата на 2019 г., в нея не са отразени част от средносрочните ефекти, както и дългосрочните такива от реализираните интервенции. За тяхното пълно проявление е необходимо да бъде разглеждан доста по-дълъг хоризонт. Поради краткосрочния характер на оценката, направена към този момент, тя представя предимно преките ефекти от направените интервенции, като косвените въздействия от тях се очаква да се проявят в средносрочен и дългосрочен план.

Следва да се отбележи също така, че направените симулации нямат за цел да оценят адекватността на разпределението на тези средства в различните ключови области и сфери. В този смисъл, оценените ефекти от усвояването на средствата не представляват непременно максималните ползи, които страната би могла да извлече от посочените средства.

1. Оценка на въздействието на Споразумението за партньорство за периода 2014–2019 г.

През втория за страната програмен период (2014–2020 г.) е получен достъп до средства по линия на ЕСИФ в размер на 9.9 млрд. евро¹, предназначени за съфинансиране на 10 програми. В сравнение с периода 2007–2013 г., разполагаемият ресурс е по-голям с 5.2%. Към 30 юни 2019 г. средното изпълнение на програмите е 34.6%, като са извършени плащания по програми на обща стойност 4 054 192 425 евро², в т.ч. средства от ЕС в размер на 3 414 667 780 евро³.

ТАБЛ. 1: БЮДЖЕТ И ФИНАНСОВО ИЗПЪЛНЕНИЕ КЪМ 30.06.2019 Г. НА ПРОГРАМИТЕ, СЪФИНАНСИРАНИ ПО ЛИНИЯ НА ЕСИФ ЗА ПРОГРАМЕН ПЕРИОД 2014–2020 Г., МЛН. ЕВРО

Програма	Общ бюджет	в т.ч. за сметка на ЕС	Отн. дял от общата помощ на ЕС	Финансово изпълнение	в т.ч. за сметка на ЕС	Степен на усвояване
Транспорт и транспортна инфраструктура	1 887.6	1 604.4	16.2%	638.5	544.1	33.9%
Околна среда	1 770.4	1 504.8	15.2%	323.2	275.5	18.3%
Региони в растеж	1 543.2	1 311.7	13.3%	697.0	595.9	45.4%
Наука и образование за интелигентен растеж	650.1	552.54	5.6%	188.9	160.7	29.1%
Иновации и конкурентоспособност	1 321.3	1 123.1	11.4%	551.8	470.0	41.8%
Развитие на човешките ресурси	1 092.2	938.7	9.5%	500.8	425.3	45.3%
Добро управление	334.2	284.0	2.9%	72.5	61.7	21.7%
Инициатива за МСП	102.0	102.0	1.0%	102.0	102.0	100.0%
Програма за развитие на селските райони	2 917.8	2 366.7	24.0%	968.3	770.8	32.6%
Морско дело и рибарство	113.5	88.1	0.9%	11.2	8.7	9.8%
Общо	11 732.2	9 876.0	100%	4054.2	3414.7	34.6%

Източник: ОП, ИСУН, ДФЗ, изчисления МФ

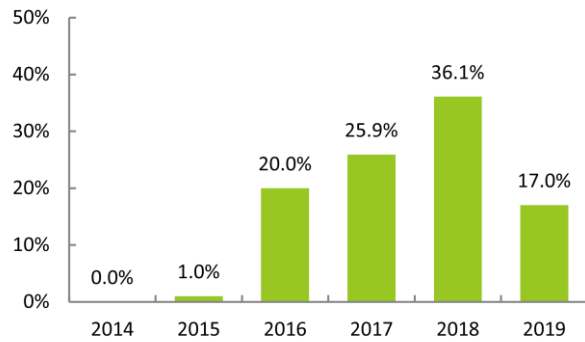
¹ В анализа не са включени средствата, които страната ще получи по първия стълб на Общата селскостопанска политика на ЕС, както и средствата за изпълнение на трансгранични програми. В допълнение, в оценката на въздействие за програмен период 2014–2020 г. не е включена и оперативна програма „Храни“.

² Източник: ИСУН (по справка, актуална към 02.08.2019 г.) и ДФЗ (по справка, актуална към 30.07.2019 г.).

³ Източник: ИСУН и ДФЗ

В таблицата по-долу е представена оценка на очакваното въздействие на европейските фондове върху основни макроикономически показатели за периода 2014–2019 г., разработена с модела СИБИЛА, версия 2.0.

ФИГ. 1: РИТМИЧНОСТ* НА УСВОЯВАНЕТО НА ЕСИФ

* Относителен дял на изплатените през дадена година средства спрямо общия размер на извършените през целия разглеждан период плащания.

Източник: ИСУН, ДФЗ, изчисления МФ

ТАБЛ. 2: ЕФЕКТИ ОТ ИЗПЪЛНЕНИЕТО НА СПОРАЗУМЕНИЕТО ЗА ПАРТНЬОРСТВО

Макроикономически показатели	Ефект към 2019 г.
БВП	5.5%
Износ на стоки и услуги	0.7%
Внос на стоки и услуги	6.7%
Текуща сметка (% от БВП)	-2.48 п.п.
Частно потребление	6.6%
Частни инвестиции	15.5%
Заетост (15-64 г.)	8.8%
Коефициент на безработица (15-64 г.)	-4.05 п.п.
Средна работна заплата	4.9%
Инфлация по ХИПЦ	1.7%
Бюджетен баланс (% от БВП)	0.90 п.п.

Източник: МФ, СИБИЛА 2.0

ИКОНОМЕТРИЧЕН МОДЕЛ СИБИЛА 2.0. – ОСНОВНИ ХАРАКТЕРИСТИКИ

Целта на иконометричния модел СИБИЛА е оценка на ефектите от ЕСИФ върху основни макроикономически показатели. Моделът представлява цялостна актуализация на версия 1.0, създадена през 2011 г. В приложното му поле са включени (за разлика от първоначалния модел СИБИЛА 1.0) и ЕСИФ по линия на Общата селскостопанска политика и Общата политика в областта на рибарството.

– Основни разлики между версии 1.0 и 2.0 на модела

СИБИЛА 1.0 е базирана на допускания за икономическото развитие от началото на 2011 г. и отрасловата структура на икономиката от 2005 г. СИБИЛА 2.0 е базирана на актуална информация за икономическото развитие на база ревизирани данни на НСИ и БНБ и официални прогнози на международните институции, както и на отрасловата структура на икономиката от 2011 г.

В СИБИЛА 2.0 всички икономически зависимости са калибрирани и специфицирани отново, за да отразяват по-адекватно настъпилите промени в социално-икономическата среда, пазарите и новите данни, които към момента на изграждане на СИБИЛА 1.0 не са съществували. Например, СИБИЛА 2.0 отразява по-точно субсидираната заетост по линия на еврофондовете.

Резултатите от оценките, направени с двете версии на модела, не са сравними!

– Входни данни

СИБИЛА 2.0 изисква разпределянето на разходите (ЕСИФ и съответното национално съфинансиране) по основни икономически категории. Икономическите категории, използвани в случая, кореспондират изцяло с рамката на изградения модел и включват следните категории на съвкупното предлагане (производствени фактори):

Капитал – разходи за придобиване на машини, оборудване, сгради и т.н.;

Технологии – разходи за научно-развойна дейност, технологично развитие, информационни и комуникационни технологии, както и такива за повишаването на качеството на средата и производителността в публичния и частния сектор (в т.ч. обмяна на опит и обща факторна производителност);

Човешки капитал – разходи за обучения на заети и безработни, както и тези, повишаващи качеството и нивото на образование;

Труд – разходи за включването в работната сила на лица, които до този момент не са били икономически активни, както и разходи за разкриването на нови работни места;

Инфраструктурен капитал – разходи за изграждане на нова и възстановяване на съществуваща инфраструктура (в т.ч. пътна, свързана с опазване на околната среда, енергийна, в т.ч. свързана с енергийна ефективност и адаптацията към изменението на климата и превенцията и управлението на риска, градска, културна, спортна и т.н.).

– Ограничения, които следва да се имат предвид при използването на модела СИБИЛА 2.0

Тъй като моделът (както и предходната му версия) е симулационен, а не прогностичен, релевантни за разглеждане са не толкова абсолютните стойности на получените показатели, а относителните различия в техните реализации в различните сценарии за развитие. Конкретно в текущия контекст е важно да се разглеждат относителните разлики в стойностите на съответните макроикономически показатели, измерени в проценти, при наличието и при отсъствието на дадена интервенция, състояща се в изразходването на определени средства от ЕСИФ (в т.ч. националното съфинансиране).

Използването на модела СИБИЛА 2.0 за взимането на решения относно икономическата политика следва да бъде правено предпазливо и в комбинация с други инструменти като изследвания, проучвания, експертна оценка, натрупан опит и т.н. При взимането на решения относно приоритизирането на дадена категория публични разходи следва да се вземат предвид и други въздействия като социално отражение, въздействие върху околната среда и т.н.

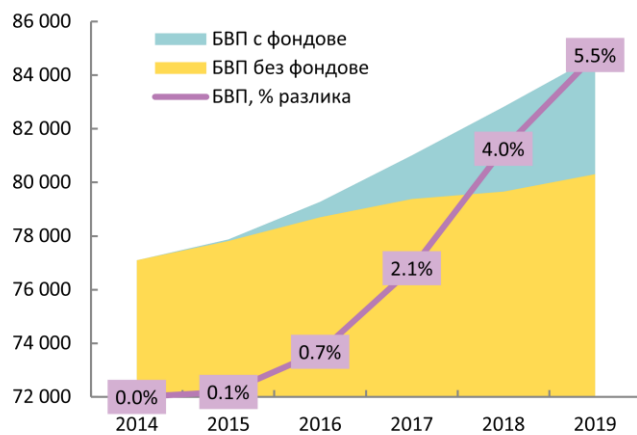
1.1 БВП, ЦЕНИ И ВЪНШЕН СЕКТОР

През разглеждания период производството и БВП на страната нарастват плавно, позволявайки постепенна реална конвергенция с ЕС. Изпълнението на планираните мерки по линия на ЕСИФ изиграва роля в това отношение, като симулациите показват, че техният ефект върху БВП към средата на 2019 г. е увеличение с 5.5% спрямо сценария без евросредства. При това, позитивната роля в средносрочен план ще е свързана както с увеличаването на количествената характеристика на наетите ресурси (труд, капитал), така и с подобряване на качествения им компонент. Повишаването на качествена характеристика на наетия трудов ресурс позволява увеличение на неговата производителност, а оттук и на общата факторна производителност. В резултат на това икономиката се позиционира на по-висока траектория на икономически растеж.

Положително въздействие върху икономическото развитие се наблюдава и при разходите за брутообразуване на основен капитал на частния сектор. Към средата на 2019 г. частните инвестиции надвишават нивото, което би било наблюдавано в отсъствие на средствата от ЕС с 15.5%.

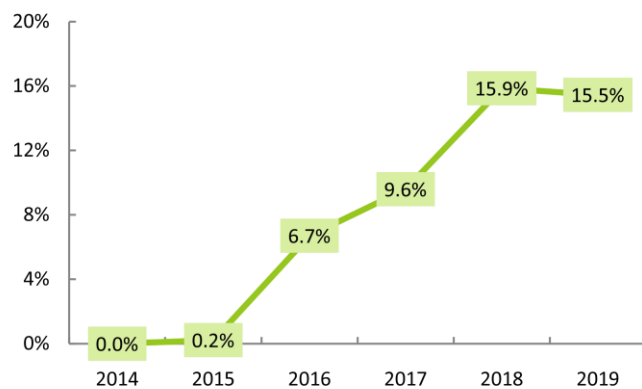
Ценовото равнище в страната претърпява слабо увеличение (1.7% за периода 2014–2019 г. спрямо базисния сценарий), поради вливането в икономиката на средствата от ЕС. Това е обяснимо на фона на все още набиращото скорост усвояване и на краткия период за проявление на дадения ефект. Въпреки това, дори и при очакваното пос-

ФИГ. 2: БВП ПО ЦЕНИ ОТ 2010 Г., МЛН. ЛВ.

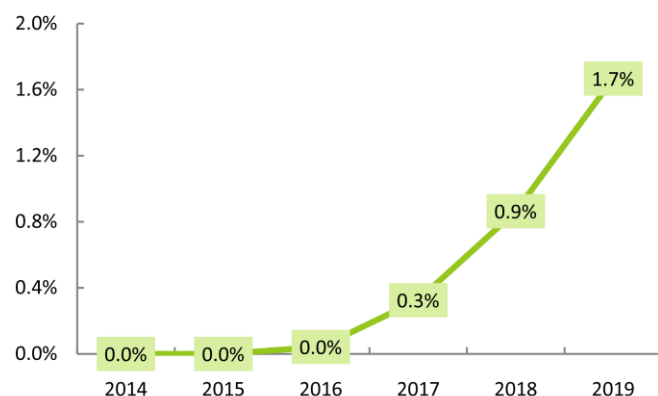
Източник: СИБИЛА 2.0, МФ

ФИГ. 3: НЕТЕН ЕФЕКТ ВЪРХУ ЧАСТНИТЕ ИНВЕСТИЦИИ, %

Източник: СИБИЛА 2.0, МФ

ФИГ. 4: НЕТЕН ЕФЕКТ ВЪРХУ ЦЕНОВОТО РАВНИЩЕ, ПРОМЯНА В ХИПЦ, %

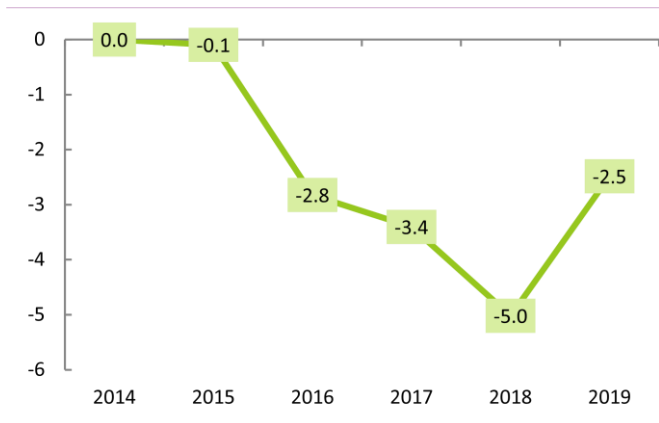

Източник: СИБИЛА 2.0, МФ

ледващо ускоряване на процеса на изпълнение на оперативните програми, ефектът върху ценовото равнище се очаква да бъде умерен поради отворения характер на икономиката. Увеличаването на платежоспособното търсене в малка отворена икономика, която не може да влияе на световните цени, по-скоро рефлектира в ускоряване на растежа на вноса на стоки и нефакторни услуги.

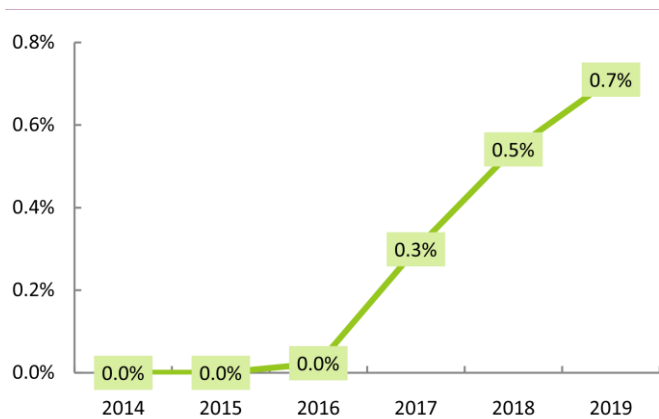
Симулациите потвърждават, че изпълнението на Споразумението за партньорство е довело до нарастване на вноса (6.7% спрямо базисния сценарий). Това от една страна е свързано с по-високия растеж на доходите, а от друга произтича от нарасналото производство. Икономиката се характеризира с висока пределна склонност към внос, произтичаща, както от ниската й суровинна обезпеченост, така и от стремежа за повишаване на производствената ефективност, посредством внос на по-производителни и суровинно-спестяващи оборудване и технологии. Същевременно, износът на стоки и нефакторни услуги също нараства леко спрямо базисния сценарий, като ефектът към края на 2019 г. е 0.7%. В дългосрочен план очакванията са за значително увеличение на положителния принос на ЕСИФ към увеличението на износа на страната, като това ще е резултат както от по-голямото производство, така и от подобряването на конкурентните позиции на местните производители заради по-високата производителност на труда и ефективност на производствения процес.

ФИГ. 5: НЕТЕН ЕФЕКТ ВЪРХУ ТЕКУЩАТА СМЕТКА НА ПЛАТЕЖНИЯ БАЛАНС, % ОТ БВП, П.П.

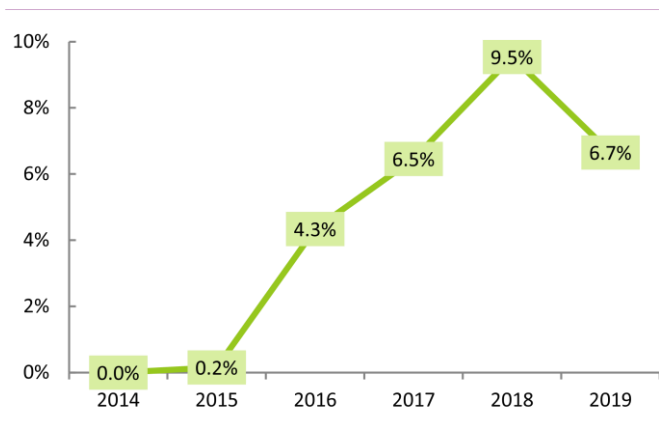
Източник: СИБИЛА 2.0, МФ

ФИГ. 6: НЕТЕН ЕФЕКТ ВЪРХУ ИЗНОСА, %

Източник: СИБИЛА 2.0, МФ

ФИГ.7: НЕТЕН ЕФЕКТ ВЪРХУ ВНОСА, %

Източник: СИБИЛА 2.0, МФ

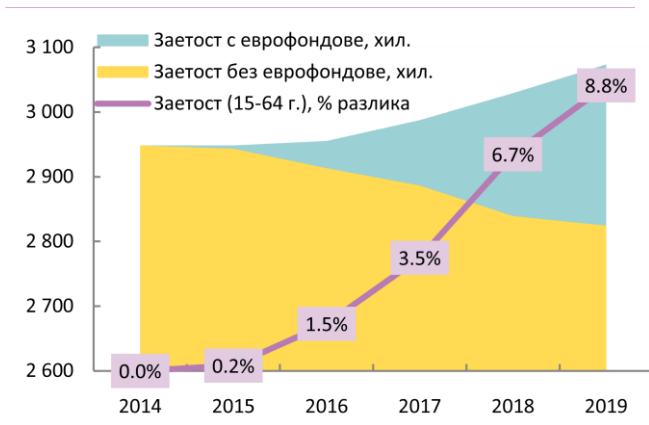
Нарастването на вноса и малкото увеличение на износа рефлектира в известно влошаване на салдото на външната търговия със стоки и нефакторни услуги, а оттам и на текущата сметка на платежния баланс (с 2.5 п.п. от БВП), в резултат на изпълнението на Споразумението за партньорство, като в дългосрочен план очакванията са за подобряване на динамиката на индикатора, успоредно с ускоряването на растежа на износа. Траекторията на ефекта върху текущата сметка загатва за това през последната година, бележейки обръщане на негативната тенденция.

1.2 ПАЗАР НА ТРУДА, ПРОИЗВОДИТЕЛНОСТ И ДОХОДИ

В резултат на интервенциите, финансирани по оперативните програми през разглеждания период, се наблюдава положителна промяна по отношение на икономическата активност на трудоспособното население, коефициентите на заетост и безработица. Към настоящия момент, това се дължи основно на преки ефекти от вливането на средствата в икономиката (откриване на работни места). В средносрочен и дългосрочен план се очаква да се проявят също така и косвени ефекти (намирайки изражение в повишаване на качеството на заетите и работната сила като цяло). Последните се проявяват и в допълнително увеличаване на производителността на труда. Същевременно, по високата заетост и редуцираната безработица позволяват ускоряване на растежа на доходите, като нетният ефект върху средната работна заплата към средата на 2019 г. достига 4.9%.

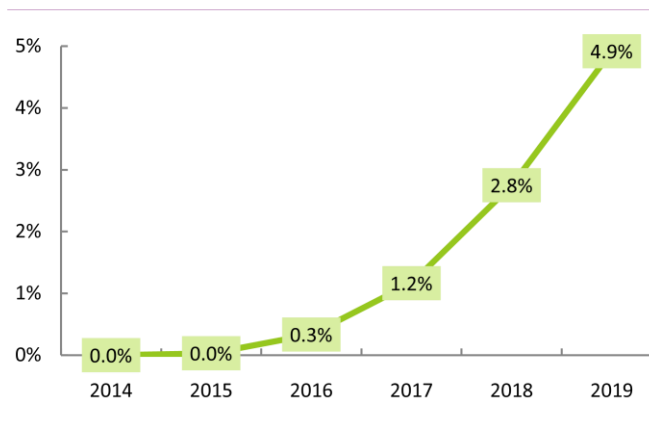
Симулациите показват позитивен ефект по отношение на заетостта в размер на 8.8% в резултат на усвояването на средствата по линия на ЕСИФ и съответно редуциране с 4.1 п.п. на коефициента на безработица спрямо сценария без еврофондове. Следва да се има предвид, че голяма част от реали-

ФИГ. 8: БРОЙ ЗАЕТИ (15-64Г.), ХИЛ.ДУШИ

Източник: СИБИЛА 2.0, МФ

ФИГ. 9: НЕТЕН ЕФЕКТ ВЪРХУ СРЕДНАТА РАБОТНА ЗАПЛАТА, %

Източник: СИБИЛА 2.0, МФ

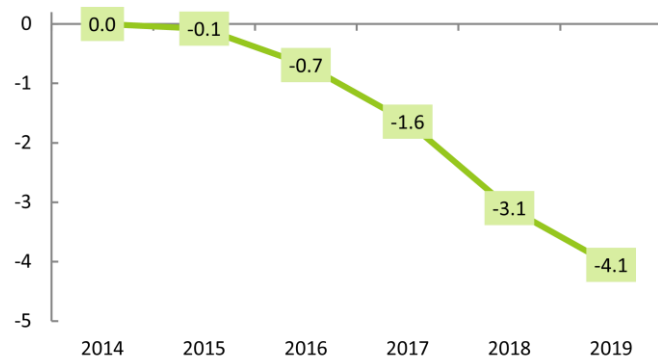
зираните през периода мерки се отразяват директно върху увеличение на заетостта, като техният ефект в краткосрочен план е по-голям.

За разлика от наблюдаваните предимно преки ефекти върху заетостта, работната сила и безработицата, очакваното позитивно влияние върху производителността на труда е предимно косвено. Повишаването на качествените характеристики на човешкия капитал ще рефлектира в средносрочен план в повишаване на общата факторна производителност и дълготрайно нарастване на производителността на труда в икономиката.

1.3 ФИСКАЛНА ПОЗИЦИЯ

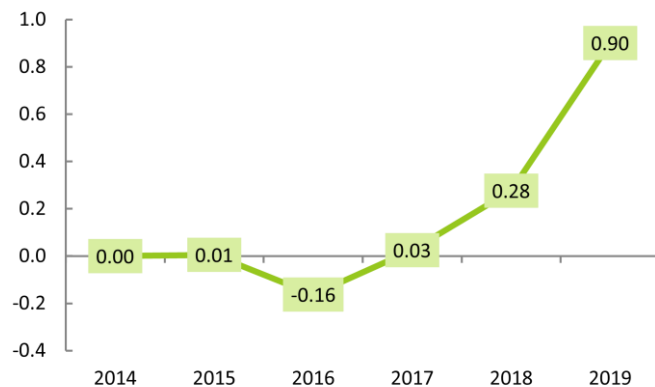
Според направения анализ изпълнението на програмните документи на ЕСИФ към средата на 2019 г. имат позитивен ефект върху фискалната позиция на страната, който е оценен на 0.9 п.п. от БВП към средата на 2019 г. Като цяло общият ефект е комбинация от няколко противоположни по посока влияния. От една страна, изпълнението на програмите, съфинансирани със средства от ЕСИФ, пряко увеличава разходите на правителството в абсолютен и относителен (в % от БВП) план. Същевременно, част от правителствените разходи намаляват в относително изражение (например заради позитивните промени на пазара на труда), а в резултат на по-високите доходи и заетост и по-добрата конюнктура се наблюдава процес на увеличаване на приходите на бюджета.

ФИГ. 10: НЕТЕН ЕФЕКТ ВЪРХУ БЕЗРАБОТИЦАТА, П.П.

Източник: СИБИЛА 2.0, МФ

ФИГ. 11: НЕТЕН ЕФЕКТ ВЪРХУ БЮДЖЕТНИЯ БАЛАНС, % ОТ БВП, П.П.

Източник: СИБИЛА 2.0, МФ

2. Оценка на въздействието от изпълнението на оперативните програми за периода 2014–2019 г.

Въздействието на европейските средства върху икономиката на страната може да бъде разгледано и по отделни оперативни програми (ОП), като за целта оценените с модела СИБИЛА 2.0 ефекти се декомпонират по съответните ОП. Следва да се отбележи, че резултатите от директното сравнение на така оценените ефекти по различните ОП могат да бъдат подвеждащи и съответно тълкуването им следва да се извършва предпазливо. Това е така поради редица причини, сред които:

- Размерът на ефектите е в пряка зависимост от обема на финансиране, който е различен по различните ОП;
- Отделните ОП са насочени като влияние към различни фактори на икономическия растеж (инфраструктура, човешки капитал, технологичното равнище и т.н.). Инвестициите в едни фактори водят до осезаеми икономически ефекти в краткосрочен план, докато при инвестициите в други фактори се наблюдават по-дългосрочни влияния върху икономиката;
- Икономическата теория и стопанската история не съдържат явни свидетелства за това кой е най-важният фактор за икономическия растеж, така че в него да се инвестира с предимство. Напротив, установено е, че всеки един от факторите има своята ключова роля. Съответно, подценяването на който и да е от тях би затруднило силно функционирането на икономиката;
- Чрез модела няма възможност да се отчете ефективността на изразходване на средствата по различните проекти и програми.

В обобщение, използването на модела СИБИЛА 2.0 за взимането на решения относно икономическата политика следва да бъде правено предпазливо и в комбинация с други инструменти като изследвания, проучвания, експертна оценка, натрупан опит и т.н. Резултатите относно въздействието на европейските средства върху икономиката на страната, получени като резултат от симулации с модела СИБИЛА 2.0, не могат да послужат директно като база за взимане на решения относно ефективността и целесъобразността на изразходването на тези средства, както и за преразпределението им към други области и сфери, при които се получават по-високи ефекти. При обмислянето на решения за пренасочване на средства от ЕС, следва да се има предвид също така и необходимостта от допълване и синергия между изразходваните средства, като се отчетат и други важни аспекти на социално-икономическото развитие като например постигане на цели относно намаляване на бедността, социалното неравенство, посока на въздействие върху околната среда – съхранение на важни природни ресурси или необходимост от ограничаване на негативно въздействие върху природата и т.н.

2.1 ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА „ТРАНСПОРТ И ТРАНСПОРТНА ИНФРАСТРУКТУРА“

ОП „Транспорт и транспортна инфраструктура“ (ОПТТИ) за периода 2014–2020 г. е одобрена от Европейската комисия на 19.12.2014 г. Общият бюджет на програмата е 1 887 587 260 евро, от които 1 604 449 168 евро са принос на ЕС, представляващи 16.2% от общата помощ на ЕС за периода 2014–2020 г. Към средата на 2019 г. реално изплатените средства по програмата възлизат на 638 534 113 евро⁴, в т.ч. 544 092 548 евро за сметка на ЕС по всички приоритетни оси. Степента на усвояване на средствата от ЕС по програмата достига 33.9%.

ТАБЛ. 3: БЮДЖЕТ НА ОП „ТРАНСПОРТ И ТРАНСПОРТНА ИНФРАСТРУКТУРА“, ЕВРО

Приоритет/приоритетна ос	Бюджет	За сметка на ЕС	Национално съфинансиране
Развитие на железопътната инфраструктура по "основната" Трансевропейска транспортна мрежа	673 345 449	572 343 631	101 001 818
Развитие на пътната инфраструктура по "основната" и "разширената" Трансевропейска транспортна мрежа	673 345 448	572 343 630	101 001 818
Подобряване на интермодалността при превоза на пътници и товари и развитие на устойчив градски транспорт	425 058 824	361 300 000	63 758 824
Иновации в управлението и услугите – внедряване на модернизирана инфраструктура за управление на трафика, подобряване на безопасността и сигурността на транспорта	68 170 108	57 944 591	10 225 517
Техническа помощ	47 667 431	40 517 316	7 150 115
ВСИЧКО	1 887 587 260	1 604 449 168	283 138 092

Източник: ОП „Транспорт и транспортна инфраструктура“ 2014-2020

ОПТТИ предвижда изключително инвестиции в развитие на транспортната инфраструктура в страната. Към средата на 2019 г., в резултат на сравнително по-структурния характер на мерките, финансирани чрез средствата по линия на ОПТТИ, се наблюдават скромни краткосрочни ефекти. Първите преки ефекти от изпълнението на ОПТТИ се изразяват в лек ръст на производството и частните инвестиции най-вече в сектор строителство, предвид на дейностите по изграждане на инфраструктура. Наблюдава се и известно нарастване на вноса, което е свързано с необходимостта от осигуряване на суровини и инвестиционни стоки за реализация на инвестиционните намерения. Това води до леко влошаване на текущата сметка. В краткосрочен план не е налице значителен ефект върху бюджетния баланс, въпреки необходимостта от съфинансиране на изпълняваните проекти, като противодействащите фактори са тези, свързани с подобряването на икономическата конюнктура.

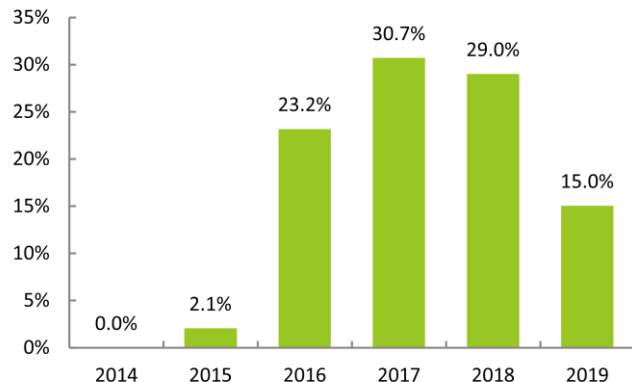
⁴ Източник: ИСУН.

Напредването на реализацията на инвестициите по ОПТТИ в транспортна инфраструктура също така се изразява в увеличение на заетостта във връзка с изграждането ѝ (оценено на 0.3%). Това от своя страна довежда до временно намаляване на броя на безработните. В допълнение, нарастването на търсенето на труд има скромно положително въздействие върху средната заплата и съответно частното потребление.

Дейността по изграждането на транспортната инфраструктура от своя страна е допринесла за увеличение на брутния вътрешен продукт с 0.3% спрямо сценарият без евросредства, като в средносрочен и дългосрочен план това ще доведе до повишено търсене на стоки и услуги от други сектори на икономиката, които се използват в строителството на транспортната инфраструктура. В резултат на тези влияния се очаква и допълнителен ръст на частните инвестиции.

В дългосрочен план ОПТТИ ще допринесе съществено за увеличение на конкурентоспособността на българската икономика чрез подобряване на инвестиционния климат. Подобреният достъп до отделните региони в страната ще допринесе и за по-равномерно разпределение на инвестициите и ще създаде условия за по-балансиран икономически растеж. Това от своя страна ще се отрази и трайно в нарастване на износа и увеличение на фискалните приходи.

ФИГ. 12: РИТМИЧНОСТ* НА УСВОЯВАНЕ НА СРЕДСТВАТА ПО ОП „ТРАНСПОРТ И ТРАНСПОРТНА ИНФРАСТРУКТУРА“

* Относителен дял на изплатените през дадена година средства спрямо общия размер на извършените през целия разглеждан период плащания.

Източник: ИСУН, изчисления МФ

ТАБЛ. 4: ЕФЕКТИ ОТ ИЗПЪЛНЕНИЕТО НА ОП „ТРАНСПОРТ И ТРАНСПОРТНА ИНФРАСТРУКТУРА“

Макроикономически показател	Ефект към 2019 г.
БВП	0.3%
Износ на стоки и услуги	0.0%
Внос на стоки и услуги	0.8%
Текуща сметка (% от БВП)	-0.21 п.п.
Частно потребление	0.4%
Частни инвестиции	0.9%
Заетост (15-64 г.)	0.3%
Коефициент на безработица (15-64 г.)	-0.16 п.п.
Средна работна заплата	0.2%
Инфлация по ХИПЦ	0.1%
Бюджетен баланс (% от БВП)	0.03 п.п.

Източник: МФ, СИБИЛА 2.0

2.2 ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА „ОКОЛНА СРЕДА“

ОП „Околна среда“ (ОПОС) за периода 2014–2020 г. е одобрена от Европейската комисия на 15.06.2015 г. Общият бюджет на програмата е 1 770 381 345 евро, от които 1 504 824 141 евро са принос на ЕС, представляващи 15.2% от общата помощ на ЕС за периода 2014–2020 г. Изпълнението ѝ стартира през 2016 г., като към 30 юни 2019 г. по оперативната програма са изплатени средства в размер на 323 245 295 евро⁵, от които 275 520 910 евро са средства от ЕС. Степента на усвояване на средствата от ЕС по програмата достига 18.3%.

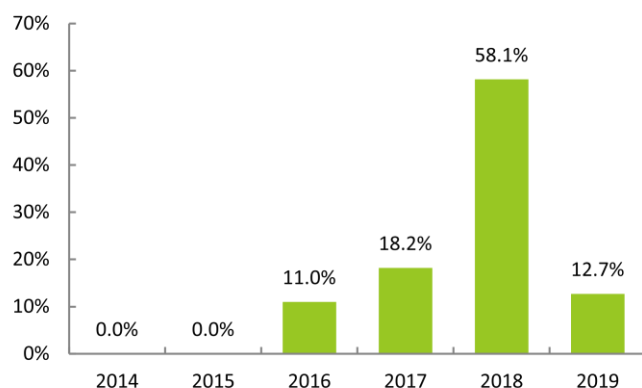
ТАБЛ. 5: БЮДЖЕТ НА ОП „ОКОЛНА СРЕДА“, ЕВРО

Приоритет/приоритетна ос	Бюджет	За сметка на ЕС	Национално съфинансиране
Води	1 196 318 599	1 016 870 809	179 447 790
Отпадъци	287 784 390	244 616 731	43 167 659
Натура 2000 и биоразнообразие	101 390 000	86 181 500	15 208 500
Превенция и управление на риска от наводнения и свлачища	78 528 323	66 749 074	11 779 249
Подобряване на качеството на атмосферния въздух	58 823 530	50 000 000	8 823 530
Техническа помощ	47 536 503	40 406 027	7 130 476
ВСИЧКО	1 770 381 345	1 504 824 141	265 557 204

Източник: ОП „Околна среда“ 2014–2020

ОПОС предвижда интервенции основно в екологична инфраструктура. Предвид относително скромното изпълнение на програмата към средата на 2019 г., преките ефекти от изпълнението ѝ са концентрирани предимно по линия на увеличаване на частните инвестиции (с 0.4%), а оттам и на вноса на стоки и услуги поради необходимостта от внос на част от необходимите за реализацията на инвестициите суровини и инвестиционни стоки. Съответно това рефлектира и в известно влошаване на текущата сметка на платежния баланс. При напредване на темпа на реализация на ОПОС ще се

ФИГ. 13: РИТМИЧНОСТ* НА УСВОЯВАНЕ НА СРЕДСТВАТА ПО ОП „ОКОЛНА СРЕДА“

* Относителен дял на изплатените през дадена година средства спрямо общия размер на извършените през целия разглеждан период плащания.

Източник: ИСУН, изчисления МФ

⁵ По данни от ИСУН.

наблюдават отново въздействия, характерни за инвестициите в инфраструктура, а именно – краткосрочно и средносрочно положително влияние върху броя на заетите и ръста на БВП във връзка със строителството на инфраструктура. В допълнение, косвено се очаква да бъде увеличено търсенето на стоки за междинно потребление, свързано с изграждането на екологична инфраструктура, в други сектори на икономиката. В резултат на разширяването на икономическата дейност ще бъдат привлечени и допълнителни частни инвестиции в икономиката на страната. Нарасналото търсене на труд ще се отрази и в известно увеличение на средната работна заплата, което се очаква да доведе и до нарастване на частното потребление.

В дългосрочен план направените инвестиции ще допринесат за по-добри условия за правене на бизнес и подобряване на качеството на живот в населените места, а оттам и за нарастване на производството в страната и подобряване на конкурентните позиции на българските фирми. Едно от непосредствените влияния на инвестиционните разходи по линия на ОПОС ще бъде в посока на подобряване на условията за туристическа дейност в българските региони и потенциала за привличане на инвестиции в този сектор. Инвестициите в екологична инфраструктура ще повлияят положително и върху разширяването на т.нар. зелена икономика, която включва сектори като преработката на отпадъци и по-ефективно използване на природните ресурси. Всички тези очаквани дългосрочни влияния върху икономиката на страната ще се отразят положително и върху останалите показатели като заетост, безработица, средна работна заплата, износ, частни инвестиции и държавен бюджет.

ТАБЛ. 6: ЕФЕКТИ ОТ ИЗПЪЛНЕНИЕТО НА ОП „ОКОЛНА СРЕДА“

Макроекономически показател	Ефект към 2019 г.
БВП	0.2%
Износ на стоки и услуги	0.0%
Внос на стоки и услуги	0.4%
Текуща сметка (% от БВП)	0.04 п.п.
Частно потребление	0.2%
Частни инвестиции	0.4%
Заетост (15-64 г.)	0.1%
Коефициент на безработица (15-64 г.)	-0.06 п.п.
Средна работна заплата	0.1%
Инфлация по ХИПЦ	0.0%
Бюджетен баланс (% от БВП)	0.03 п.п.

Източник: МФ, СИБИЛА 2.0

2.3 ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА „РЕГИОНИ В РАСТЕЖ“

ОП „Региони в растеж“ (ОПРР) за периода 2014–2020 г. е одобрена от Европейската комисия на 15.06.2015 г. Общият бюджет на програмата е 1 543 182 113 евро, от които 1 311 704 793 евро са принос на ЕС, представляващи 13.3% от общата помощ на ЕС за периода 2014–2020 г. Към 30 юни 2019 г. по оперативната програма са изплатени средства по първа, втора, трета, четвърта, пета, шеста, седма и осма приоритетни оси на програмата в размер на 696 998 409 евро, от които 595 926 707 евро от ЕС⁶. В резултат на това степента на усвояване на средствата от ЕС по програмата към този момент е 45.4%.

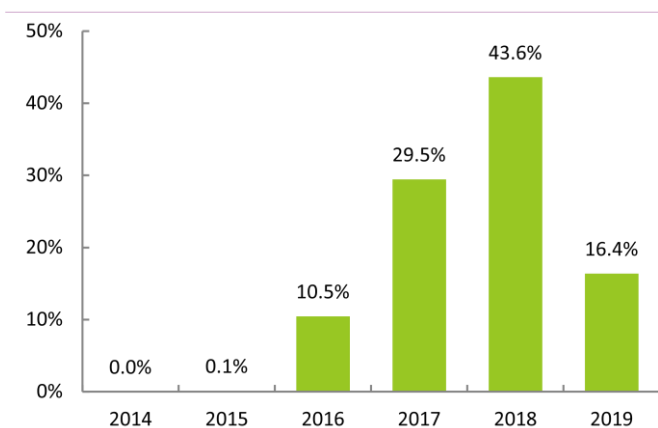
ТАБЛ. 7: БЮДЖЕТ НА ОП „РЕГИОНИ В РАСТЕЖ“, ЕВРО

Приоритет/приоритетна ос	Бюджет	За сметка на ЕС	Национално съфинансиране
Устойчиво и интегрирано градско развитие	840 449 030	714 381 675	126 067 355
Подкрепа за енергийна ефективност в опорни центрове в периферните райони	105 704 684	89 848 981	15 855 703
Регионална образователна инфраструктура	114 896 484	97 662 011	17 234 473
Регионална здравна инфраструктура	83 597 313	71 057 716	12 539 597
Регионална социална инфраструктура	50 857 682	43 229 029	7 628 653
Регионален туризъм	100 755 882	85 642 499	15 113 383
Регионална пътна инфраструктура	194 526 920	165 347 882	29 179 038
Техническа помощ	52 394 118	44 535 000	7 859 118
ВСИЧКО	1 543 182 113	1 311 704 793	231 477 320

Източник: ОП „Региони в растеж“ 2014–2020

ОПРР има основен фокус върху изграждането на инфраструктура на местно равнище. Към средата на 2019 г. се наблюдават непосредствени преки ефекти върху частните инвестиции (увеличение с 0.9%) и външната търговия, свързани с реализация на инвестиционните намерения, които са характерни за програмите, ангажирани основно с изграждане на инфраструктурни обекти. По отношение на бъде-

ФИГ. 14: РИТМИЧНОСТ* НА УСВОЯВАНЕ НА СРЕДСТВАТА ПО ОП „РЕГИОНИ В РАСТЕЖ“

* Относителен дял на изплатените през дадена година средства спрямо общия размер на извършените през целия разглеждан период плащания.

Източник: ИСУН, изчисления МФ

⁶ По данни от ИСУН.

щото усвояване на програмата в краткосрочен и средносрочен план се очаква в резултат на увеличената строителна дейност да бъде наблюдавано временно увеличение на икономическия растеж в сравнение със сценария без инвестиции в тази област, като към средата на 2019 г. то се равнява на 0.3%. По линия както на преки, така и на косвени въздействия, се очаква това да доведе до ръст на частните инвестиции и по-висока заетост, както и съответно до временно намаляване на безработицата. Нарасналото търсене на работна ръка ще има известен принос към повишаване на средната работна заплата, което ще рефлектира във временен ръст на частното потребление.

В дългосрочна перспектива нетният ефект от ОПРР ще е изразено положителен, предвид подобрената бизнес среда и възможностите за дългосрочен и устойчив растеж. Целенасочени инвестиции в подходяща инфраструктура за регионите ще допринесат за по-равномерно разпределен и устойчив дългосрочен растеж. Изграждането и обновлението на значителен брой социална инфраструктура ще подобри условията за живот в градовете, а това ще увеличи привлекателността им за хора с по-висока квалификация. Това от своя страна е предпоставка за увеличение на местния потенциал за привличане на инвестиции и създаване на качествени работни места. Подобряването на качеството на живот в градовете ще доведе и до създаване на условия за развитие на туристическия сектор. Всичко това ще създаде предпоставки и за намаляване на бедността и социалното изключване.

ТАБЛ. 8: ЕФЕКТИ ОТ ИЗПЪЛНЕНИЕТО НА ОП „РЕГИОНИ В РАСТЕЖ“

Макроикономически показатели	Ефект към 2019 г.
БВП	0.3%
Износ на стоки и услуги	0.0%
Внос на стоки и услуги	0.9%
Текуща сметка (% от БВП)	-0.12 п.п.
Частно потребление	0.4%
Частни инвестиции	0.9%
Заетост (15-64 г.)	0.3%
Коефициент на безработица (15-64 г.)	-0.14 п.п.
Средна работна заплата	0.1%
Инфлация по ХИПЦ	0.1%
Бюджетен баланс (% от БВП)	0.03 п.п.

Източник: МФ, СИБИЛА 2.0

2.4 ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА „НАУКА И ОБРАЗОВАНИЕ ЗА ИНТЕЛИГЕНТЕН РАСТЕЖ“

Оперативна програма „Наука и образование за интелигентен растеж“ (ОПНОИР) за периода 2014–2020 г. е одобрена от Европейската комисия с Решение С (2015) 1011 на 19 февруари 2015 г. Общият бюджет на програмата е 650 048 087 евро, от които 552 540 872 евро са принос от ЕС, представляващи 5.6% от общата помощ на ЕС за периода 2014–2020 г. С Решение № С(2018) 8169 от 4 декември 2018 г. Европейската комисия одобрява промени в ОПНОИР, свързани с прехвърлянето на общ ресурс от 51.1 млн. евро от Приоритетна ос 1 „Научни изследвания и технологично развитие“ на ОПНОИР към Приоритетна ос 1 "Технологично развитие и иновации" на ОПИК. Изпълнението на програмата започва през 2016 г. Към 30 юни 2019 г. са извършени плащания към бенефициенти на стойност 188 941 079 евро по всички приоритетни оси, от които 160 677 838 евро⁷ финансиране от ЕС. Общо 29.1% от европейските средства по програмата са усвоени към този момент.

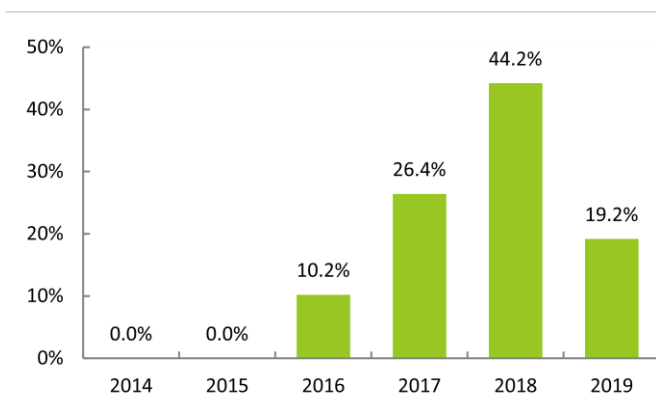
ТАБЛ. 9: БЮДЖЕТ НА ОП „НАУКА И ОБРАЗОВАНИЕ ЗА ИНТЕЛИГЕНТЕН РАСТЕЖ“, ЕВРО

Приоритет/приоритетна ос	Бюджет	За сметка на ЕС	Национално съфинансиране
Научни изследвания и технологично развитие	235 201 564	199 921 329	35 280 235
Образование и учене през целия живот	258 012 377	219 310 520	38 701 857
Образователна среда за активно социално приобщаване	128 860 921	109 531 782	19 329 139
Техническа помощ	27 973 225	23 777 241	4 195 984
ВСИЧКО	650 048 087	552 540 872	97 507 215

Източник: ОП „Наука и образование за интелигентен растеж“ 2014–2020

ОПНОИР се очаква да има ключово значение за дългосрочното развитие на страната. Сред приоритетите, които са заложи в нея, са повишаването на качеството на научните изследвания и развитието на иновациите и подобряването на качеството и достъпа до образование и обучение. Поради относително ниското усвояване на средства по програмата до 30 юни 2019 г., оценените ефекти от реализацията на интервенциите не са съществени, с изключение на повишаването на частните инвестиции с 0.1%.

ФИГ.15: РИТМИЧНОСТ* НА УСВОЯВАНЕ НА СРЕДСТВАТА ПО ОП „НАУКА И ОБРАЗОВАНИЕ ЗА ИНТЕЛИГЕНТЕН РАСТЕЖ“

* Относителен дял на изплатените през дадена година средства спрямо общия размер на извършените през целия разглеждан период плащания.

Източник: ИСУН, изчисления МФ

⁷ По данни от ИСУН

В средносрочен и дългосрочен план именно нарастването на частните инвестиции ще е свързано с подобряване на качеството на икономическия растеж в няколко различни направления. От една страна ще се наблюдава намаляване на несъответствията между търсене и предлагане на работна ръка в резултат от подобреното качество на образованието и намаляването на броя на отпадналите от обучение ученици. Това се очаква да подобри показателите за заетост и безработица сред най-засегнатите групи от населението и по този начин да допринесе за подобряване на показателите за социално включване и бедност. От друга страна, в резултат от инвестициите в наука, част от въздействието на програмата ще бъде концентрирано във високотехнологични сектори по линия на подобряване на иновационната активност. Генерираната заетост по тази линия най-вероятно ще бъде насочена към разкриване на висококвалифицирани работни места, което ще допринесе и до известно увеличение на заплащането в тези сектори и съответно до увеличение на средната заплата за страната.

В дългосрочен план, положителните ефекти от програмата се очаква значително да нарастват в резултат на инвестициите в подобряване на човешкия капитал и технологично развитие, като ще доведат до устойчив икономически растеж в сектори, произвеждащи висока добавена стойност. Очаква се и постигане на цялостно подобрене на производителността на труда и капитала в икономиката. Всичко това ще се отрази на конкурентоспособността на икономиката и ще доведе до увеличение на износа, разкриване на повече висококвалифицирани работни места и по-висок темп на нарастване на средната работна заплата. Приходите в държавния бюджет ще се увеличат чувствително в резултат на реализирания икономически растеж.

ТАБЛ. 10: ЕФЕКТИ ОТ ИЗПЪЛНЕНИЕТО НА ОП „НАУКА И ОБРАЗОВАНИЕ ЗА ИНТЕЛИГЕНТЕН РАСТЕЖ“

Макроикономически показател	Ефект към 2019 г.
БВП	0.0%
Износ на стоки и услуги	0.0%
Внос на стоки и услуги	0.0%
Текуща сметка (% от БВП)	-0.08 п.п.
Частно потребление	0.0%
Частни инвестиции	0.1%
Заетост (15-64 г.)	0.0%
Коефициент на безработица (15-64 г.)	-0.01 п.п.
Средна работна заплата	0.0%
Инфлация по ХИПЦ	0.1%
Бюджетен баланс (% от БВП)	0.02 п.п.

Източник: МФ, СИБИЛА 2.0

2.5 ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА „ИНОВАЦИИ И КОНКУРЕНТОСПОСОБНОСТ“

Оперативна програма „Иновации и конкурентоспособност“ (ОПИК) за периода 2014–2020 г. е одобрена от Европейската комисия с Решение С (2015) 1699 на 13 март 2015 г. с общ бюджет на програмата 1 390 135 903 евро, от които 1 181 615 516 евро са принос от ЕС. Със свое Решение С (2015) 6759 от 30 септември 2015 г. за изменение на Решение С (2015) 1699 ЕК одобрява изменение на ОПИК, с което от бюджета на ос 2 „Предприемачество и капацитет за растеж на МСП“ са насочени 102 000 000 евро от финансовия принос на ЕС за нова оперативна програма „Инициатива за МСП“. С Решение № С(2018) 8712 от 11 декември 2018 г. Европейската комисия одобрява нови промени в ОПИК, свързани с прехвърлянето на общ ресурс от 51.1 млн. евро от ОП-НОИР към Приоритетна ос 1 "Технологично развитие и иновации" на ОПИК. Отчитайки тези две изменения на програмата, общият бюджет на ОПИК става 1 321 265 090 евро, от които 1 123 075 325 евро са европейско финансиране. Към 30 юни 2019 г. са извършени плащания към бенефициенти в размер на 551 825 769 евро⁸, по първа, втора и пета приоритетни оси, от които 469 950 748 евро от ЕС. Степента на усвояване на средствата от ЕС по програмата към тази дата възлиза на 41.8% от бюджета ѝ.

ТАБЛ. 11: БЮДЖЕТ НА ОП „ИНОВАЦИИ И КОНКУРЕНТОСПОСОБНОСТ“, ЕВРО

Приоритет/приоритетна ос	Бюджет	За сметка на ЕС	Национално съфинансиране
Технологично развитие и иновации	346 411 739	294 449 978	51 961 761
Предприемачество и капацитет за растеж на МСП	577 492 050	490 868 242	86 623 808
Енергийна и ресурсна ефективност	310 686 632	264 083 637	46 602 995
Премахване на пречките в областта на сигурността на доставките на газ	45 000 000	38 250 000	6 750 000
Техническа помощ	41 674 669	35 423 468	6 251 201
ВСИЧКО	1 321 265 090	1 123 075 325	198 189 765

Източник: ОП „Иновации и конкурентоспособност“ 2014-2020

ОПИК е пряко насочена към подобряване на конкурентните позиции на българските предприятия. За периода до средата на 2019 г. по реализираните интервенции вече се отчитат първите краткосрочни ефекти по някои от основните макроикономически показатели, като най-значително е отражението върху частните инвестиции, последвано от ефектите върху частно потребление, внос, износ, текуща сметка на платежния баланс и бюджетен баланс.

Поради спецификата на инвестициите по линия на оперативната програма при нея се наблюдава леко влияние върху увеличението на износа (0.3%) дори в краткосрочен план, по линия на разширяване на производството. Ръстът в износа, от своя страна, е свързан в определена степен и с нарастване на вноса на стоки за междинно потребление (1.0%), които не са налични на местния пазар. В краткосрочен план нетният ефект върху платежния баланс на страната е отрицателен,

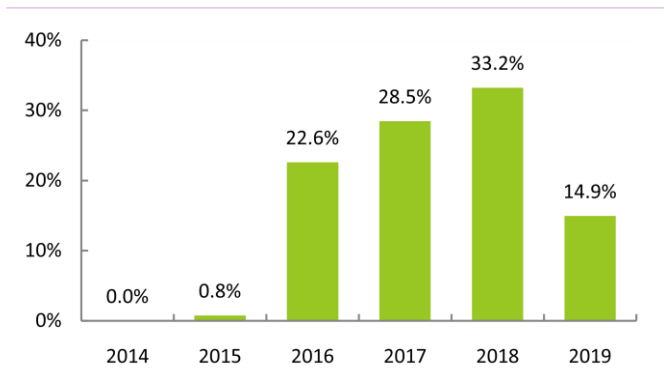
⁸ По данни от ИСУН.

тъй като вносът нараства с по-високи темпове от износа. При програмата се наблюдава и известно отражение върху инвестиционната среда в резултат на необходимостта от съфинансиране на реализираните инвестиции от частния сектор. Нетният ефект върху бюджетния баланс не е отрицателен, въпреки необходимостта от съфинансиране на някои от интервенциите по програмата. Наблюдаваният положителен (макар и скромнен) принос към държавния бюджет е в резултат на нарасналото производство.

В средносрочен план сред най-значимите ефекти по отношение на макроикономическата среда в страната се очаква да бъдат тези по линия на увеличаване на частните инвестиции в резултат на изпълнението на програмата, като подобни ефекти се наблюдават дори в краткосрочен план, оценени на 2.4% до средата на 2019 г. Част от ефектите по линия на нарастване на заетостта също ще бъдат свързани с разкриване на висококвалифицирани работни места във връзка с инвестициите в иновации.

В дългосрочен план ще се наблюдават и допълнителни ефекти от интервенциите, свързани с увеличеното производство. Подобрените конкурентни позиции ще доведат до по-съществено увеличение на износа и по-високи приходи в бюджета. Увеличеното търсене на стоки за междинно потребление, в случай че е насочено към местния пазар, също така ще доведе до нарастване на производството в други сектори на икономиката.

ФИГ. 16: РИТМИЧНОСТ* НА УСВОЯВАНЕ НА СРЕДСТВАТА ПО ОП „ИНОВАЦИИ И КОНКУРЕНТОСПОСОБНОСТ“

* Относителен дял на изплатените през дадена година средства спрямо общия размер на извършените през целия разглеждан период плащания.

Източник: ИСУН, изчисления МФ

ТАБЛ. 12: ЕФЕКТИ ОТ ИЗПЪЛНЕНИЕТО НА ОП „ИНОВАЦИИ И КОНКУРЕНТОСПОСОБНОСТ“

Макроикономически показател	Ефект към 2019 г.
БВП	0.4%
Износ на стоки и услуги	0.3%
Внос на стоки и услуги	1.0%
Текуща сметка (% от БВП)	-0.16 п.п.
Частно потребление	0.5%
Частни инвестиции	2.4%
Заетост (15-64 г.)	0.4%
Коефициент на безработица (15-64 г.)	-0.21 п.п.
Средна работна заплата	0.2%
Инфлация по ХИПЦ	0.1%
Бюджетен баланс (% от БВП)	0.07 п.п.

Източник: МФ, СИБИЛА 2.0

2.6 ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА „РАЗВИТИЕ НА ЧОВЕШКИТЕ РЕСУРСИ“

ОП „Развитие на човешките ресурси“ (ОПРЧР) за периода 2014–2020 г. е одобрена от Европейската комисия на 27.11.2014 г. Общият бюджет на програмата е 1 092 248 077 евро, от които 938 665 315 евро са принос на ЕС, представляващи 9.5% от общата помощ на ЕС за периода 2014–2020 г. Към 30 юни 2019 г. реално изплатените средства по програмата възлизат на 500 758 692 евро⁹, в т.ч. 425 302 041 евро за сметка на ЕС по всички приоритетни оси. Степента на усвояване на средствата от ЕС по програмата достига 45.3%.

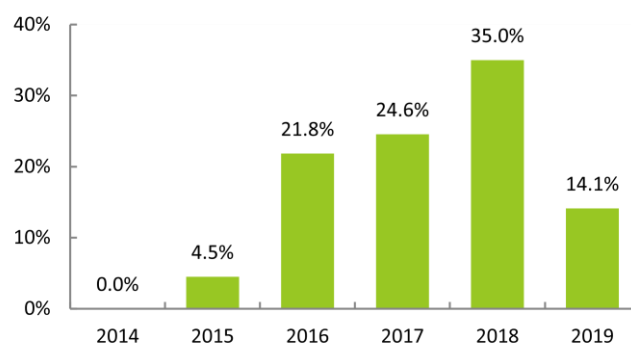
ТАБЛ. 13: БЮДЖЕТ НА ОП „РАЗВИТИЕ НА ЧОВЕШКИТЕ РЕСУРСИ“, ЕВРО

Приоритет/приоритетна ос	Бюджет	За сметка на ЕС	Национално съфинансиране
Подобряване на достъпа до заетост и качеството на работните места	647 563 132	558 706 975	88 856 157
Намаляване на бедността и насърчаване на социалното включване	336 427 751	285 963 588	50 464 163
Модернизация на институциите в сферата на социалното включване, здравеопазването, равните възможности и недискриминацията и условията на труд	44 095 394	37 481 085	6 614 309
Транснационално сътрудничество	19 761 375	18 773 306	988 069
Техническа помощ	44 400 425	37 740 361	6 660 064
ВСИЧКО	1 092 248 077	938 665 315	153 582 762

Източник: ОП „Развитие на човешките ресурси“ 2014–2020

ОПРЧР е преобладаващо насочена към подобряване на характеристиките на работната сила, а оттук и към подобряване на конкурентоспособността на българското производство. Поради характера на интервенциите по ОПРЧР, които са насочени преобладаващо към подобряване на човешкия капитал, при нея се наблюдава немалко положително въздействие върху пазара на труда и увеличение с 3.5% на brutния вътрешен продукт още в краткосрочен план. За разглеждания период са реализирани както мерки във връзка с подобряването на човешкия капитал, така и за пряко създаване на работни места. Последният тип мерки сравнително бързо проявяват своя ефект върху икономиката, като чрез нарастване на вложения труд в икономиката в краткосрочен

ФИГ. 17: РИТМИЧНОСТ* НА УСВОЯВАНЕ НА СРЕДСТВАТА ПО ОП „РАЗВИТИЕ НА ЧОВЕШКИТЕ РЕСУРСИ“

* Относителен дял на изплатените през дадена година средства спрямо общия размер на извършените през целия разглеждан период плащания.

Източник: ИСУН, изчисления МФ

⁹ Източник: ИСУН.

план се регистрира увеличено производство. През разглеждания период са реализирани и мерки за подобряване на институционалния капацитет, които също влияят положително върху пазара на труда. Към средата на 2019 г. ефектът върху общата заетост от изпълнените проекти достига 6.9%. Симулациите показват също така намаление на коефициента на безработица под базисния сценарий, както и положително въздействие върху средната работна заплата от 4.0%. Интервенциите по линия на създаване на заетост довеждат до ръст на частното потребление и съответно увеличение на търсенето на български продукти. Това е съпроводено от леко нарастване на ценовото равнище с 1.2% спрямо сценария без средства от ЕСИФ за периода 2014-2019 г.

В резултат на увеличеното производство, както и поради необходимостта от съфинансиране на реализираните интервенции по програмата, се наблюдава и стимулиране на частните инвестиции с 8.1%. В краткосрочен план програмата се отразява и върху текущата сметка на платежния баланс, като към средата на 2019 г. нетният ефект от нейната реализация е отрицателен. Това е резултат от увеличеното потребление и нарасналите частни инвестиции, които, поради отворения характер на икономиката, водят в краткосрочен план до увеличение на вноса. В средносрочен и дългосрочен план, обаче, се очаква ефектът да смени своя знак в резултат на подобрената конкурентоспособност.

В дългосрочен план програмата ще допринесе съществено за по-балансиран и устойчив растеж и намаляване на социалните различия. Увеличените частни инвестиции и нарасналото потребление ще създадат условия за разширяване на търсенето на българското производство на местните пазари, което ще се отрази в цялостно нарастване на икономическата активност. В тази посока ще влияе и подобряването на качеството на човешкия капитал, като в резултат на това ще намалее значително разликата в темповете на растеж на вноса и износа в резултат от инвестициите по линия на ОПРЧР. Следва да се открие и социалната функция на оперативната програма, т.к. тя съдържа нарочни мерки за социално включване и насърчаване на социалната икономика. Ето защо, наред с осигуряването на повече и по-качествена заетост, тя влияе положително и върху намаляването на бедността, намаляването на безработицата и включването на пазара на труда на хората със специфични потребности.

ТАБЛ. 14: ЕФЕКТИ ОТ ИЗПЪЛНЕНИЕТО НА ОП „РАЗВИТИЕ НА ЧОВЕШКИТЕ РЕСУРСИ“

Макроикономически показател	Ефект към 2019 г.
БВП	3.5%
Износ на стоки и услуги	0.1%
Внос на стоки и услуги	1.8%
Текуща сметка (% от БВП)	-1.13 п.п.
Частно потребление	4.2%
Частни инвестиции	8.1%
Заетост (15-64 г.)	6.9%
Коефициент на безработица (15-64 г.)	-3.18 п.п.
Средна работна заплата	4.0%
Инфлация по ХИПЦ	1.2%
Бюджетен баланс (% от БВП)	0.71 п.п.

Източник: МФ, СИБИЛА 2.0

2.7 ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА „ДОБРО УПРАВЛЕНИЕ“

Оперативна програма „Добро управление“ (ОПДУ) за периода 2014–2020 г. е одобрена от Европейската комисия с Решение С (2015) 1010 на 19 февруари 2015 г. Със свое Решение С(2018) 5028 от 24.07.2018 г. ЕК одобрява изменение на ОПДУ, с което финансовият принос на ЕС в бюджета на ос 4 „Техническа помощ за ЕСИФ“ е намален с 1 500 000 евро, като средствата са насочени към Програмата за подкрепа на структурните реформи. Така общият бюджет на програмата възлиза на 334 154 899 евро, от които 284 031 663 евро са принос от ЕС, представляващи 2.9% от общата помощ на ЕС за периода 2014–2020 г. Към 30 юни 2019 г. изпълнението на програмата е на сравнително ранен етап, като са извършени плащания към бенефициенти на стойност 72 461 806¹⁰, от които 61 702 304 евро от ЕС, по всички приоритетни оси. Степента на усвояване на средствата от ЕС по програмата достига 21.7% към разглеждания период. Поради ниския размер на усвоените средства към средата на 2019 г., по програмата все още не се наблюдават значителни ефекти върху основните макроикономически показатели, които да бъдат отчетени в настоящия доклад.

ТАБЛ. 15: БЮДЖЕТ НА ОП „ДОБРО УПРАВЛЕНИЕ“, ЕВРО

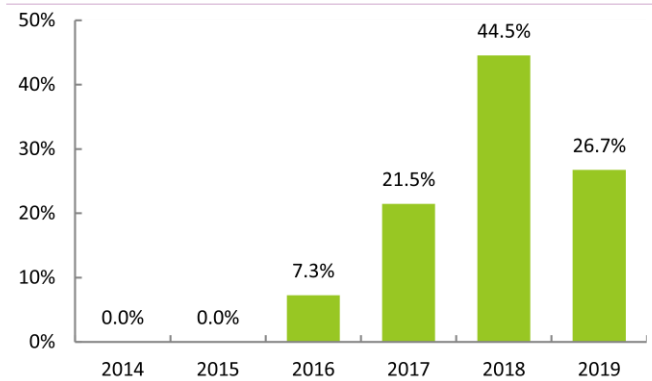
Приоритет/приоритетна ос	Бюджет	За сметка на ЕС	Национално съфинансиране
Административно обслужване и е-управление	138 970 124	118 124 605	20 845 519
Ефективно и професионално управление в партньорство с гражданското общество и бизнеса	76 361 177	64 907 000	11 454 177
Прозрачна и ефективна съдебна система	35 524 118	30 195 500	5 328 618
Техническа помощ за управлението на ЕСИФ	71 129 480	60 460 058	10 669 422
Техническа помощ	12 170 000	10 344 500	1 825 500
ВСИЧКО	334 154 899	284 031 663	50 123 236

Източник: ОП „Добро управление“ 2014-2020

¹⁰ По данни от ИСУН

ОПДУ е основно насочена към подобряване на работата на държавните институции, както и на диалога с гражданското общество. В резултат на това се очаква изпълнението на програмата да рефлектира положително върху инвестиционния климат в страната, а оттам върху цялостната икономическа активност. Това въздействие ще се изрази в нарастване на частните инвестиции и съответно на икономическия растеж. Подобрената бизнес среда се очаква да допринесе и за създаване на нови предприятия и за разширяване на дейността на вече съществуващите, а оттам и до по-висок икономически растеж. Въздействието по линия на интервенциите по ОПДУ в дългосрочен план ще нараства значително, като подобрените условия за бизнес ще допринесат за привличане на нови инвестиции и създаване на нови работни места.

ФИГ. 18: РИТМИЧНОСТ* НА УСВОЯВАНЕ НА СРЕДСТВАТА ПО ОП „ДОБРО УПРАВЛЕНИЕ“

* Относителен дял на изплатените през дадена година средства спрямо общия размер на извършените през целия разглеждан период плащания.

Източник: ИСУН, изчисления МФ

ТАБЛ. 16: ЕФЕКТИ ОТ ИЗПЪЛНЕНИЕТО НА ОП „ДОБРО УПРАВЛЕНИЕ“

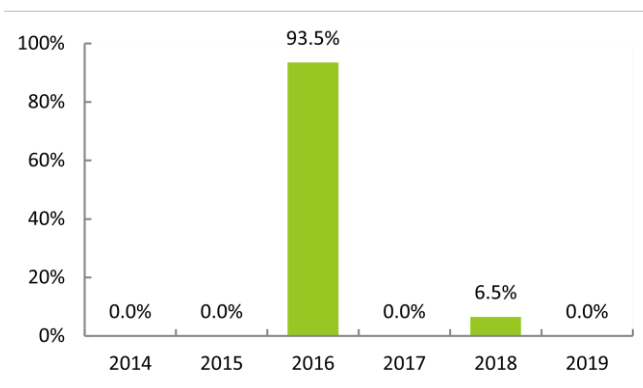
Макроикономически показател	Ефект към 2019 г.
БВП	0.1%
Износ на стоки и услуги	0.1%
Внос на стоки и услуги	0.1%
Текуща сметка (% от БВП)	-0.08 п.п.
Частно потребление	0.1%
Частни инвестиции	0.1%
Заетост (15-64 г.)	0.0%
Коефициент на безработица (15-64 г.)	-0.02 п.п.
Средна работна заплата	0.0%
Инфлация по ХИПЦ	0.0%
Бюджетен баланс (% от БВП)	0.02 п.п.

Източник: МФ, СИБИЛА 2.0

2.8 ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА „ИНИЦИАТИВА ЗА МАЛКИ И СРЕДНИ ПРЕДПРИЯТИЯ“

Оперативна програма „Инициатива за малки и средни предприятия“ (ОПМСП) за периода 2014–2020 г. е одобрена от Европейската комисия с Решение С(2015) 6948 на 12 октомври 2015 г. Общият бюджет на програмата е 102 000 000 евро, които са изцяло от ЕС и формират 1% от общата помощ от ЕС за програмния период 2014–2020 г. Към 30 юни 2019 г. изпълнението на програмата възлиза на 102 000 000 евро¹¹, от които всички средства са от ЕС по единствената приоритетна ос. Това представлява 100% изпълнение на програмата към разглеждания период.

ФИГ. 19: РИТМИЧНОСТ* НА УСВОЯВАНЕ НА СРЕДСТВАТА ПО ОП „ИНИЦИАТИВА ЗА МАЛКИ И СРЕДНИ ПРЕДПРИЯТИЯ“

* Относителен дял на изплатените през дадена година средства спрямо общия размер на извършените през целия разглеждан период плащания.

Източник: ИСУН, изчисления МФ

ТАБЛ. 17: БЮДЖЕТ НА ОП „ИНИЦИАТИВА ЗА МАЛКИ И СРЕДНИ ПРЕДПРИЯТИЯ“, ЕВРО

Приоритет/приоритетна ос	Бюджет	За сметка на ЕС	Национално съфинансиране
Подобряване на достъпа до дългово финансиране за МСП в България	102 000 000	102 000 000	0
ВСИЧКО	102 000 000	102 000 000	0

Източник: ОП „Инициатива за малки и средни предприятия“ 2014-2020

ОПМСП финансира операции под формата на гаранции за отпускане на кредити за малките и средни предприятия. В краткосрочен план значителен е ефектът върху частните инвестиции, привлечени към реализираните финансови продукти. Непосредствено отражение на програмата се наблюдава и върху платежния баланс, като е налице известно подобряване на текущата сметка, въпреки необходимостта от внос на суровини и инвестиционни стоки за реализиране на инвестиционните намерения. В допълнение, отчита се леко повишаване на заетостта, а оттам и на частното потребление.

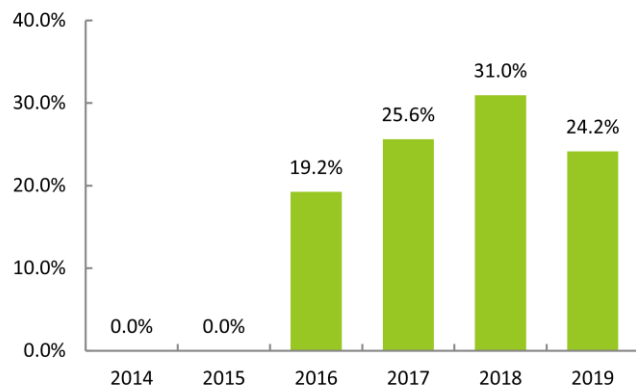
В средносрочен и дългосрочен план, в резултат на изпълнението на програмата, ще се наблюдава и увеличение на икономическата дейност. Това от своя страна ще даде известно отражение върху увеличение на заетостта и намаление на безработицата в резултат на нарастване на търсенето на труд. В резултат на нарасналото търсене на труд ще се наблюдава и известно увеличение на средната работна заплата, а оттук и на частното потребление. Разширяването на икономическата дейност и привлечените допълнителни инвестиции се очаква да бъдат съсредоточени

¹¹ По данни от ИСУН

в по-високотехнологични сектори, като голяма част от тях най-вероятно ще са под формата на иновационна дейност, водеща в дългосрочен план до качествен и устойчив растеж.

В дългосрочен план ще се наблюдават и допълнителни ефекти от интервенциите, свързани с увеличеното производство. Подобрените конкурентни позиции ще доведат до по-съществено увеличение на износа и по-високи приходи в бюджета. Увеличеното търсене на стоки за междинно потребление, в случай че е насочено към местния пазар, също така ще доведе до нарастване на производството в други сектори на икономиката.

ФИГ. 20: РИТМИЧНОСТ* НА УСВОЯВАНЕ НА СРЕДСТВАТА ПО ПРОГРАМАТА ЗА РАЗВИТИЕ НА СЕЛСКИТЕ РАЙОНИ

* Относителен дял на изплатените през дадена година средства спрямо общия размер на извършените през целия разглеждан период плащания.

Източник: ДФЗ, изчисления МФ

ТАБЛ. 18: ЕФЕКТИ ОТ ИЗПЪЛНЕНИЕТО НА ОП „ИНИЦИАТИВА ЗА МАЛКИ И СРЕДНИ ПРЕДПРИЯТИЯ“

Макроикономически показател	Ефект към 2019 г.
БВП	0.1%
Износ на стоки и услуги	0.1%
Внос на стоки и услуги	0.1%
Текуща сметка (% от БВП)	0.00 п.п.
Частно потребление	0.1%
Частни инвестиции	0.2%
Заетост (15-64 г.)	0.1%
Коефициент на безработица (15-64 г.)	-0.06 п.п.
Средна работна заплата	0.1%
Инфлация по ХИПЦ	0.0%
Бюджетен баланс (% от БВП)	0.02 п.п.

Източник: МФ, СИБИЛА 2.0

2.9 ПРОГРАМА ЗА РАЗВИТИЕ НА СЕЛСКИТЕ РАЙОНИ

Програмата за развитие на селските райони (ПРСР) за периода 2014–2020 г. е одобрена от Европейската комисия на 26 май 2015 г. Общият бюджет на програмата е 2 917 848 203 евро, от които 2 366 716 966 евро са принос от ЕС, представляващи 24% от общата помощ от ЕС за периода 2014–2020 г. Към 30 юни 2019 г. изпълнението на програмата навлиза в напреднала фаза, като са извършени плащания към бенефициенти на стойност 968 260 688 евро¹², от които 770 835 341

¹² По данни на ДФЗ.

евро от ЕС. В резултат на това степента на усвояване на средствата от ЕС по програмата възлиза на 32.6%, като е стартирало изпълнението на 13 от общо 17 мерки по програмата.

ТАБЛ. 19: БЮДЖЕТ НА ПРОГРАМАТА ЗА РАЗВИТИЕ НА СЕЛСКИТЕ РАЙОНИ, ЕВРО

Мярка	Бюджет	За сметка на ЕС	Национално съфинансиране
Трансфер на знания и действия за осведомяване	25 394 596	22 855 136	2 539 460
Консултантски услуги, услуги по управление на стопанство и услуги по заместване в стопанство	19 892 087	16 908 274	2 983 813
Инвестиции в материални активи ¹³	840 853 118	668 401 926	172 451 192
Развитие на стопанства и предприятия	270 661 105	233 887 590	36 773 515
Основни услуги и обновяване на селата в селските райони	625 725 911	531 867 024	93 858 887
Инвестиции в развитие на горските райони и подобряване на жизнеспособността на горите	63 527 375	53 076 491	10 450 884
Създаване на групи и организации на производителите	7 795 947	7 016 352	779 595
Агроекология и климат	223 346 669	167 510 002	55 836 667
Биологично земеделие	151 593 439	113 695 079	37 898 360
Плащания по „Натура 2000“ и Рамковата директива за водите	139 676 037	104 757 028	34 919 009
Плащания за райони, изправени пред природни или други специфични ограничения	275 604 675	206 703 506	68 901 169
Хуманно отношение към животните	56 859 511	48 330 584	8 528 927
Екологични услуги и услуги във връзка с климата в горското стопанство и опазване на горите	8 750 000	6 562 500	2 187 500
Сътрудничество	32 573 723	29 316 351	3 257 372
Подкрепа за местно развитие по LEADER	131 484 277	118 335 849	13 148 428
Техническа помощ	44 109 734	37 493 274	6 616 460
ВСИЧКО	2 917 848 203	2 366 716 966	551 131 237

Източник: Програма за развитие на селските райони 2014–2020

Програмата за развитие на селските райони концентрира сериозен финансов ресурс за модернизиране на земеделието и преодоляване на икономическото изоставане на селските райони. Целта е в резултат на интервенциите да се създадат възможности за местна заетост и подобряване на качеството на живот и съответно на национално ниво да се постигне по-балансиран икономически растеж. В резултат на изпълнението на програмата за разглеждания период към средата на 2019 г. се наблюдава известно положително отражение върху частните инвестиции в размер на 1.9% и влошаване

¹³ Сумите по мярката включват временно прикрепени средства в размер на 36 720 054 евро по мярката „Управление на риска“, която предстои да стартира.

на показателите, свързани с вноса на стоки и услуги, текущата сметка и до по-малка степен бюджетния баланс. Увеличението на вноса в резултат на изпълнението на програмата е сред най-непосредствените ефекти на макрониво и е свързано с необходимостта от внос на суровини и инвестиционни стоки за пряка реализация на инвестиционните намерения. Краткосрочен негативен ефект се наблюдава и по отношение на бюджетния баланс, като той отразява непосредствената нужда за осигуряване на съфинансиране по програмата. От друга страна, съпровождащото увеличаване на частните инвестиции до известна степен неутрализират влошаването на бюджетния баланс. В краткосрочен план се наблюдава и скромно увеличаване на заетостта, а оттам и на частното потребление от 0.5% спрямо базисния сценарий. В средносрочен и дългосрочен план ефектите от направените инвестиции се очаква да имат нетен положителен принос, за разлика от наблюдаваното към момента краткосрочно въздействие в резултат от увеличение на производството и съответно на износа и приходите в държавния бюджет.

С напредване на усвояването на средствата по програмата се очаква ръст на заетостта в резултат от увеличената икономическа дейност, съответно намаляване на безработицата и нарастване на средната работна заплата. В резултат от изпълнението на ПРСР ще бъдат привлечени значителни по размер частни инвестиции основно в две направления – нарастване на допълнително привлечените инвестиции от бизнеса в резултат от реализираните проекти за модернизация на материалната база по европейските фондове и допълнителен приток от инвестиции в резултат на търсенето на инвестиционни стоки и суровини във връзка с изграждането на местна инфраструктура.

В дългосрочен план очакванията са за ускорение на положителните ефекти върху икономическия растеж в резултат на увеличената производителност. Очаква се положителен принос върху текущата сметка в резултат на подобрените конкурентни позиции на сектор селско стопанство, което от своя страна ще подобри показателите, свързани с пазара на труда. Нетният принос към бюджета от реализираните до 2023 г. инвестиции значително ще нарасне. Това ще е основно в резултат на по-високите данъчни приходи, вследствие от разширението на производството и по-високото частно потребление при увеличените доходи.

ТАБЛ. 20: ЕФЕКТИ ОТ ИЗПЪЛНЕНИЕТО НА ПРОГРАМАТА ЗА РАЗВИТИЕ НА СЕЛСКИТЕ РАЙОНИ

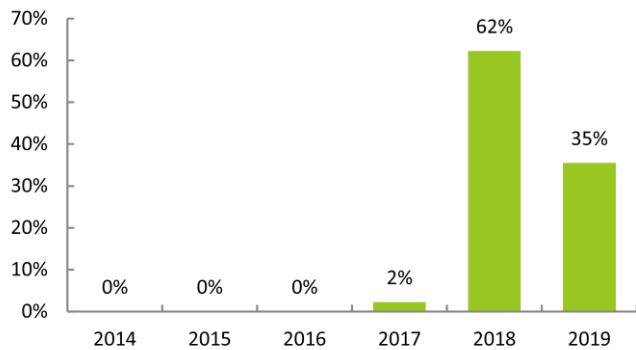
Макроикономически показател	Ефект към 2019 г.
БВП	0.5%
Износ на стоки и услуги	0.0%
Внос на стоки и услуги	1.7%
Текуща сметка (% от БВП)	-0.65 п.п.
Частно потребление	0.5%
Частни инвестиции	1.9%
Заетост (15-64 г.)	0.4%
Коефициент на безработица (15-64 г.)	-0.20 п.п.
Средна работна заплата	0.2%
Инфлация по ХИПЦ	0.1%
Бюджетен баланс (% от БВП)	-0.05 п.п.

Източник: МФ, СИБИЛА 2.0

2.10 ПРОГРАМА ЗА МОРСКО ДЕЛО И РИБАРСТВО

Програмата за морско дело и рибарство за периода 2014–2020 г. е одобрена от Европейската комисия на 13 ноември 2015 г. Общият бюджет на програмата е 113 543 227 евро, от които 88 066 622 евро са принос от ЕС, формиращи 0.9% от общата помощ от ЕС за втория програмен период. Към 30 юни 2019 г. изпълнението на програмата е на ранен етап, като са извършени плащания към бенефициенти на стойност 11 166 575 евро, от които 8 659 343 евро от ЕС по първа, втора, трета, четвърта, пета и седма приоритетна ос. В резултат на това степента на усвояване на средствата от ЕС по програмата възлиза на 9.8%¹⁴. Поради ниския размер на усвоените средства до средата на 2019 г., по програмата все още не се наблюдават значителни ефекти върху основните макроикономически показатели, които да бъдат отчетени в настоящия доклад.

ФИГ. 21: РИТМИЧНОСТ* НА УСВОЯВАНЕ НА СРЕДСТВАТА ПО ПРОГРАМАТА ЗА МОРСКО ДЕЛО И РИБАРСТВО

* Относителен дял на изплатените през дадена година средства спрямо общия размер на извършените през целия разглеждан период плащания.

Източник: ИСУН, изчисления МФ

ТАБЛ. 21: БЮДЖЕТ НА ПРОГРАМАТА ЗА МОРСКО ДЕЛО И РИБАРСТВО, ЕВРО

Приоритет/приоритетна ос	Бюджет	За сметка на ЕС	Национално съфинансиране
Насърчаване на устойчиво в екологично отношение, иновативно, конкурентоспособно и основано на знания рибарство, характеризиращо се с ефективно използване на ресурсите	25 514 500	18 921 000	6 593 500
Насърчаване на устойчивото в екологично отношение, иновативно, конкурентоспособно и основано на знания аквакултури с ефективно използване на ресурсите	36 215 000	27 161 250	9 053 750
Насърчаване на изпълнението на ОПОР	12 414 579	10 476 631	1 937 948
Увеличаване на заетостта и териториалното сближаване	17 858 824	15 180 000	2 678 824
Насърчаване на предлагането на пазара и преработването	12 706 991	9 702 741	3 004 250
Насърчаване на изпълнението на интегрираната морска политика	3 333 333	2 500 000	833 333
Техническа помощ	5 500 000	4 125 000	1 375 000
ВСИЧКО	113 543 227	88 066 622	25 476 605

Източник: Програма за морско дело и рибарство 2014-2020

¹⁴ По данни на ИСУН.

В средносрочен и дългосрочен план, сред съществените ефекти от реализацията на програмата се очаква да бъдат нарастване на производството, увеличение на частните инвестиции и съответно на пазара на труда, като приносът ѝ ще бъде съществен в рамките на сектор „Рибарство“. В дългосрочен план очакванията са за по-осезаемо проявление на положителното влияние на оперативната програма върху основните макроикономически показатели под формата на увеличена икономическа дейност, повече заетост и подобрене на нетното въздействие върху платежния баланс и държавния бюджет.

ТАБЛ. 22: ЕФЕКТИ ОТ ИЗПЪЛНЕНИЕТО НА ПРОГРАМАТА ЗА МОРСКО ДЕЛО И РИБАРСТВО

Макроикономически показател	Ефект към 2019 г.
БВП	0.0%
Износ на стоки и услуги	0.0%
Внос на стоки и услуги	0.0%
Текуща сметка (% от БВП)	-0.01 п.п.
Частно потребление	0.0%
Частни инвестиции	0.1%
Заетост (15-64 г.)	0.0%
Коефициент на безработица (15-64 г.)	0.00 п.п.
Средна работна заплата	0.0%
Инфлация по ХИПЦ	0.0%
Бюджетен баланс (% от БВП)	0.00 п.п.

Източник: МФ, СИБИЛА 2.0 ▼

Приложение 1

ЕФЕКТИ ПО ПРИОРИТЕТНИ ОСИ НА ПРОГРАМНИТЕ ДОКУМЕНТИ ЗА ПЕРИОДА 2014–2019 г.

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА

„ТРАНСПОРТ И ТРАНСПОРТНА ИНФРАСТРУКТУРА“

Макроикономически показатели	ПРИОРИТЕТНА ОС				
	1	2	3	4	5
БВП	0.04%	0.11%	0.18%	0.00%	0.01%
Износ на стоки и услуги	0.00%	0.00%	0.00%	0.00%	0.02%
Внос на стоки и услуги	0.12%	0.29%	0.35%	0.02%	0.02%
Текуща сметка (% от БВП)	-0.05 п.п.	-0.09 п.п.	-0.06 п.п.	-0.01 п.п.	-0.02 п.п.
Частно потребление	0.05%	0.13%	0.21%	0.00%	0.02%
Частни инвестиции	0.11%	0.27%	0.44%	0.00%	0.04%
Заетост (15-64 г.)	0.04%	0.11%	0.17%	0.00%	0.01%
Коефициент на безработица (15-64 г.)	-0.02 п.п.	-0.05 п.п.	-0.08 п.п.	0.00 п.п.	-0.01 п.п.
Средна работна заплата	0.01%	0.05%	0.07%	0.00%	0.01%
Инфлация по ХИПЦ	0.01%	0.02%	0.03%	0.00%	0.01%
Бюджетен баланс (% от БВП)	0.00 п.п.	0.00 п.п.	0.02 п.п.	0.00 п.п.	0.00 п.п.

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА „ОКОЛНА СРЕДА“

Макроикономически показатели	ПРИОРИТЕТНА ОС					
	1	2	3	4	5	6
БВП	0.11%	0.02%	0.00%	0.01%	0.00%	0.02%
Износ на стоки и услуги	0.00%	0.00%	0.00%	0.00%	0.00%	0.03%
Внос на стоки и услуги	0.25%	0.06%	0.02%	0.02%	0.00%	0.03%
Текуща сметка (% от БВП)	0.04 п.п.	0.03 п.п.	-0.01 п.п.	0.01 п.п.	0.00 п.п.	-0.02 п.п.
Частно потребление	0.13%	0.03%	0.00%	0.01%	0.00%	0.02%
Частни инвестиции	0.29%	0.06%	0.00%	0.02%	0.00%	0.04%
Заетост (15-64 г.)	0.10%	0.02%	0.00%	0.00%	0.00%	0.02%
Коефициент на безработица (15-64 г.)	-0.04 п.п.	-0.01 п.п.	0.00 п.п.	0.00 п.п.	0.00 п.п.	-0.01 п.п.
Средна работна заплата	0.03%	0.00%	0.00%	0.00%	0.00%	0.01%
Инфлация по ХИПЦ	0.01%	0.00%	0.00%	0.00%	0.00%	0.01%
Бюджетен баланс (% от БВП)	0.02 п.п.	0.00 п.п.	0.00 п.п.	0.00 п.п.	0.00 п.п.	0.01 п.п.

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА „РЕГИОНИ В РАСТЕЖ“

Макроикономически показател	ПРИОРИТЕТНА ОС							
	1	2	3	4	5	6	7	8
БВП	0.19%	0.03%	0.02%	0.02%	0.00%	0.01%	0.02%	0.05%
Износ на стоки и услуги	0.00%	0.00%	0.00%	0.00%	0.00%	0.00%	0.04%	0.00%
Внос на стоки и услуги	0.50%	0.09%	0.09%	0.02%	0.02%	0.00%	0.04%	0.20%
Текуща сметка (% от БВП)	-0.04 п.п.	-0.02 п.п.	-0.02 п.п.	0.05 п.п.	0.00 п.п.	0.00 п.п.	-0.02 п.п.	-0.06 п.п.
Частно потребление	0.23%	0.04%	0.02%	0.02%	0.00%	0.01%	0.03%	0.06%
Частни инвестиции	0.50%	0.08%	0.05%	0.05%	0.01%	0.02%	0.05%	0.13%
Заетост (15-64 г.)	0.17%	0.03%	0.02%	0.01%	0.00%	0.01%	0.03%	0.04%
Коефициент на безработица (15-64 г.)	-0.08 п.п.	-0.01 п.п.	-0.01 п.п.	0.00 п.п.	0.00 п.п.	-0.01 п.п.	-0.01 п.п.	-0.02 п.п.
Средна работна заплата	0.06%	0.01%	0.00%	0.00%	0.00%	0.01%	0.02%	0.02%
Инфлация по ХИПЦ	0.03%	0.00%	0.00%	0.00%	0.00%	0.00%	0.01%	0.01%
Бюджетен баланс (% от БВП)	0.02 п.п.	0.00 п.п.	0.00 п.п.	0.01 п.п.	0.00 п.п.	0.00 п.п.	0.01 п.п.	0.00 п.п.

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА „НАУКА И ОБРАЗОВАНИЕ ЗА ИНТЕЛИГЕНТЕН РАСТЕЖ“

Макроикономически показател	ПРИОРИТЕТНА ОС			
	1	2	3	4
БВП	0.01%	0.00%	0.00%	0.00%
Износ на стоки и услуги	0.00%	0.00%	0.00%	0.01%
Внос на стоки и услуги	0.03%	-0.04%	-0.01%	0.01%
Текуща сметка (% от БВП)	0.03 п.п.	-0.09 п.п.	-0.02 п.п.	0.00 п.п.
Частно потребление	0.02%	0.00%	0.00%	0.01%
Частни инвестиции	0.09%	0.01%	0.00%	0.01%
Заетост (15-64 г.)	0.01%	0.00%	0.00%	0.01%
Коефициент на безработица (15-64 г.)	0.00 п.п.	0.00 п.п.	0.00 п.п.	0.00 п.п.
Средна работна заплата	0.00%	0.03%	0.01%	0.00%
Инфлация по ХИПЦ	0.00%	0.05%	0.01%	0.00%
Бюджетен баланс (% от БВП)	0.00 п.п.	0.01 п.п.	0.00 п.п.	0.00 п.п.

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА „ИНОВАЦИИ И КОНКУРЕНТОСПОСОБНОСТ“

Макроикономически показател	ПРИОРИТЕТНА ОС				
	1	2	3	4	5
БВП	0.06%	0.31%	0.05%	0.00%	0.02%
Износ на стоки и услуги	0.05%	0.23%	0.00%	0.00%	0.03%
Внос на стоки и услуги	0.18%	0.42%	0.39%	0.00%	0.03%
Текуща сметка (% от БВП)	-0.02 п.п.	-0.03 п.п.	-0.10 п.п.	0.00 п.п.	-0.02 п.п.
Частно потребление	0.08%	0.37%	0.06%	0.00%	0.02%
Частни инвестиции	0.40%	0.89%	1.11%	0.00%	0.04%
Заетост (15-64 г.)	0.05%	0.35%	0.03%	0.00%	0.02%
Коефициент на безработица (15-64 г.)	-0.02 п.п.	-0.16 п.п.	-0.02 п.п.	0.00 п.п.	-0.01 п.п.
Средна работна заплата	0.02%	0.17%	0.01%	0.00%	0.01%
Инфлация по ХИПЦ	0.01%	0.09%	0.00%	0.00%	0.01%
Бюджетен баланс (% от БВП)	0.01 п.п.	0.06 п.п.	0.00 п.п.	0.00 п.п.	0.01 п.п.

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА „РАЗВИТИЕ НА ЧОВЕШКИТЕ РЕСУРСИ“

Макроикономически показател	ПРИОРИТЕТНА ОС				
	1	2	3	4	5
БВП	2.73%	0.73%	0.02%	0.00%	0.02%
Износ на стоки и услуги	-0.03%	0.06%	0.03%	0.01%	0.03%
Внос на стоки и услуги	1.38%	0.35%	0.03%	0.01%	0.03%
Текуща сметка (% от БВП)	-0.88 п.п.	-0.22 п.п.	-0.02 п.п.	-0.01 п.п.	-0.02 п.п.
Частно потребление	3.29%	0.88%	0.02%	0.01%	0.02%
Частни инвестиции	6.39%	1.55%	0.05%	0.01%	0.04%
Заетост (15-64 г.)	5.46%	1.39%	0.02%	0.00%	0.01%
Коефициент на безработица (15-64 г.)	-2.53 п.п.	-0.65 п.п.	-0.01 п.п.	0.00 п.п.	-0.01 п.п.
Средна работна заплата	3.00%	0.97%	0.02%	0.00%	0.01%
Инфлация по ХИПЦ	0.86%	0.30%	0.01%	0.00%	0.01%
Бюджетен баланс (% от БВП)	0.55 п.п.	0.16 п.п.	0.01 п.п.	0.00 п.п.	0.01 п.п.

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА „ДОБРО УПРАВЛЕНИЕ“

Макроикономически показатели	ПРИОРИТЕТНА ОС				
	1	2	3	4	5
БВП	0.02%	0.01%	0.00%	0.02%	0.00%
Износ на стоки и услуги	0.02%	0.02%	0.01%	0.03%	0.01%
Внос на стоки и услуги	0.02%	0.02%	0.01%	0.03%	0.01%
Текуща сметка (% от БВП)	-0.02 п.п.	-0.02 п.п.	-0.01 п.п.	-0.03 п.п.	-0.01 п.п.
Частно потребление	0.02%	0.01%	0.01%	0.03%	0.01%
Частни инвестиции	0.04%	0.03%	0.01%	0.05%	0.01%
Заетост (15-64 г.)	0.01%	0.01%	0.00%	0.02%	0.00%
Коефициент на безработица (15-64 г.)	-0.01 п.п.	0.00 п.п.	0.00 п.п.	-0.01 п.п.	0.00 п.п.
Средна работна заплата	0.01%	0.01%	0.00%	0.01%	0.00%
Инфлация по ХИПЦ	0.01%	0.01%	0.00%	0.01%	0.00%
Бюджетен баланс (% от БВП)	0.01 п.п.	0.00 п.п.	0.00 п.п.	0.01 п.п.	0.00 п.п.

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА „ИНИЦИАТИВА ЗА МАЛКИ И СРЕДНИ ПРЕДПРИЯТИЯ“

Макроикономически показатели	ПРИОРИТЕТНА ОС
	1
БВП	0.11%
Износ на стоки и услуги	0.08%
Внос на стоки и услуги	0.11%
Текуща сметка (% от БВП)	0.00 п.п.
Частно потребление	0.13%
Частни инвестиции	0.22%
Заетост (15-64 г.)	0.13%
Коефициент на безработица (15-64 г.)	-0.06 п.п.
Средна работна заплата	0.08%
Инфлация по ХИПЦ	0.04%
Бюджетен баланс (% от БВП)	0.02 п.п.

ПРОГРАМА ЗА РАЗВИТИЕ НА СЕЛСКИТЕ РАЙОНИ

Макроикономически показатели	МЯРКА							
	1	2	4	6	7	8	9	10
БВП	0.00%	0.01%	0.11%	0.05%	0.02%	0.00%	0.00%	0.07%
Износ на стоки и услуги	0.00%	0.01%	0.00%	0.00%	0.00%	0.00%	0.00%	0.00%
Внос на стоки и услуги	0.00%	0.01%	0.33%	0.06%	0.38%	0.00%	0.00%	0.22%
Текуща сметка (% от БВП)	0.00 п.п.	-0.01 п.п.	-0.07 п.п.	0.00 п.п.	-0.21 п.п.	0.00 п.п.	0.00 п.п.	-0.07 п.п.
Частно потребление	0.00%	0.01%	0.14%	0.06%	0.02%	0.00%	0.00%	0.08%
Частни инвестиции	0.00%	0.01%	1.00%	0.19%	0.04%	0.00%	0.00%	0.18%
Заетост (15-64 г.)	0.00%	0.01%	0.10%	0.05%	0.01%	0.00%	0.00%	0.07%
Коефициент на безработица (15-64 г.)	0.00 п.п.	0.00 п.п.	-0.05 п.п.	-0.02 п.п.	-0.01 п.п.	0.00 п.п.	0.00 п.п.	-0.03 п.п.
Средна работна заплата	0.00%	0.00%	0.04%	0.02%	0.00%	0.00%	0.00%	0.03%
Инфлация по ХИПЦ	0.00%	0.00%	0.02%	0.01%	0.00%	0.00%	0.00%	0.01%
Бюджетен баланс (% от БВП)	0.00 п.п.	0.00 п.п.	0.01 п.п.	0.01 п.п.	-0.04 п.п.	0.00 п.п.	0.00 п.п.	-0.01 п.п.

Макроикономически показатели	МЯРКА								Техническа помощ
	11	12	13	14	15	16	17	19	
БВП	0.05%	0.04%	0.09%	0.00%	0.00%	0.00%	0.00%	0.01%	0.01%
Износ на стоки и услуги	0.00%	0.00%	0.00%	0.00%	0.00%	0.00%	0.00%	0.01%	0.02%
Внос на стоки и услуги	0.17%	0.16%	0.35%	0.00%	0.00%	0.00%	0.00%	0.01%	0.02%
Текуща сметка (% от БВП)	-0.05 п.п.	-0.07 п.п.	-0.15 п.п.	0.00 п.п.	0.00 п.п.	0.00 п.п.	0.00 п.п.	-0.01 п.п.	-0.01 п.п.
Частно потребление	0.06%	0.05%	0.10%	0.00%	0.00%	0.00%	0.00%	0.01%	0.02%
Частни инвестиции	0.13%	0.11%	0.21%	0.00%	0.00%	0.00%	0.00%	0.02%	0.03%
Заетост (15-64 г.)	0.05%	0.04%	0.08%	0.00%	0.00%	0.00%	0.00%	0.01%	0.01%
Коефициент на безработица (15-64 г.)	-0.02 п.п.	-0.02 п.п.	-0.04 п.п.	0.00 п.п.	0.00 п.п.	0.00 п.п.	0.00 п.п.	0.00 п.п.	-0.01 п.п.
Средна работна заплата	0.02%	0.02%	0.04%	0.00%	0.00%	0.00%	0.00%	0.01%	0.01%
Инфлация по ХИПЦ	0.01%	0.01%	0.02%	0.00%	0.00%	0.00%	0.00%	0.01%	0.01%
Бюджетен баланс (% от БВП)	-0.01 п.п.	-0.01 п.п.	-0.02 п.п.	0.00 п.п.	0.00 п.п.	0.00 п.п.	0.00 п.п.	0.00 п.п.	0.00 п.п.

ПРОГРАМА ЗА МОРСКО ДЕЛО И РИБАРСТВО

Макроикономически показатели	МЯРКА						
	1	2	4	6	7	8	9
БВП	0.00%	0.00%	0.00%	0.00%	0.00%	0.00%	0.00%
Износ на стоки и услуги	0.00%	0.00%	0.00%	0.00%	0.00%	0.00%	0.00%
Внос на стоки и услуги	0.00%	0.00%	0.00%	0.00%	0.01%	0.00%	0.00%
Текуща сметка (% от БВП)	0.00 п.п.	0.00 п.п.	0.00 п.п.	0.00 п.п.	0.00 п.п.	0.00 п.п.	0.00 п.п.
Частно потребление	0.00%	0.00%	0.00%	0.00%	0.00%	0.00%	0.00%
Частни инвестиции	0.00%	0.01%	0.01%	0.01%	0.02%	0.00%	0.00%
Заетост (15-64 г.)	0.00%	0.00%	0.00%	0.00%	0.00%	0.00%	0.00%
Коефициент на безработица (15-64 г.)	0.00 п.п.	0.00 п.п.	0.00 п.п.	0.00 п.п.	0.00 п.п.	0.00 п.п.	0.00 п.п.
Средна работна заплата	0.00%	0.00%	0.00%	0.00%	0.00%	0.00%	0.00%
Инфлация по ХИПЦ	0.00%	0.00%	0.00%	0.00%	0.00%	0.00%	0.00%
Бюджетен баланс (% от БВП)	0.00 п.п.	0.00 п.п.	0.00 п.п.	0.00 п.п.	0.00 п.п.	0.00 п.п.	0.00 п.п.